

B I U L E T Y N

Spolecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa

Kraków, luty 2002 — Numer 48

SPIS TREŚCI

Od redakcji	3
Uchwała nr 8/2001 SKOZK z dnia 4 grudnia 2001 r. w sprawie Programu i kierunków działania SKOZK	5
Program i kierunki działania Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa . . .	6
Uchwała Nr 7/2001 SKOZK z dnia 4 grudnia 2001 r. w sprawie zmian w Regulaminach SKOZK i Biura	15
Regulamin Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa	16
Regulamin Biura Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa	22
Uchwała NR 9/2001 Prezydium SKOZK z dnia 4 grudnia 2001 r. w sprawie Zasad finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa	26
Zasady finansowania prac w obiektach zabytkowych Krakowa ze środków NFRZK . .	27
Pismo Wojewody Małopolskiego zatwierdzające Zasady finansowania	34
Wzór druku wniosku o dofinansowanie prac w obiektach zabytkowych ze środków z NFRZK	35
Uchwała nr 9/2001 SKOZK z dnia 4 grudnia 2001 r. w sprawie oceny realizacji programu odnowienia i konserwacji zabytków wzgórza wawelskiego do roku 2000 oraz stanowisko w sprawie II etapu programu do roku 2010 (ze szczególnym uwzględnieniem lat 2002–2005)	38
Sprawozdanie z prac konserwatorskich przeprowadzonych na Wawelu w latach 1999–2001 – dr Andrzej Fischinger	40
Program całościowego odnowienia zabytków Wawelu. Etap II do r. 2010 (ze szczególnym uwzględnieniem lat 2002–2005) – dr Andrzej Fischinger	43
Uchwała nr 10/2001 Prezydium SKOZK z dnia 4 grudnia 2000 r. w sprawie zmiany kwalifikacji dofinansowania zwrotnego na bezwrotne oraz prolongaty spłaty rat dofinansowań	45
Na odejście Przyjaciela – prof. Tadeusz Chrzanowski	46
Poglądy konserwatorskie Mariana Korneckiego – dr Bogusław Krasnowolski	50
Wojciech Hydzik. Krakowianin z Sanoka – red. Stefan Ciepły	64
Kronika wydarzeń SKOZK od października 2001 r. do lutego 2002	67
Władze, instytucje i osoby odpowiedzialne za ochronę i odnowę zabytków Krakowa...	77
Fotografie	81

**BIURO SPOŁECZNEGO KOMITETU
ODNOWY ZABYTEKÓW KRAKOWA**

Redakcja Biuletynu SKOZK:

Andrzej Kurz (redaktor naczelny), Jolanta Dżugan-Bart, Michał Grychowski,
Anna Klasa-Kwiatkowska (sekretarz redakcji), Krystyna Łaciak, Leszek Peters,
Tadeusz Prokopiuk, Teresa Stanisławska-Adamczewska, Andrzej Zagrodnik,
Stanisław Załubski

Autor fotografii kolorowych:

Michał Grychowski

Wydawca:

Biuro Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, 31-005 Kraków, ul. Bracka 13
tel. 422-69-99, 422-51-66
fax 422-06-77
e-mail: biuro@skozk.krakow.pl
http: // www.skozkrakow.pl

ISSN 0209-2700

Skład komputerowy:
„MarDruk”, Marcin Herzog
ul. Świętokrzyska 12/511, 30-015 Kraków
tel. 634-20-55 w. 288, 0-602-130-104, 0-502-253-259
http: www.mardruk.pl, e-mail: biuro@mardruk.pl

Format B5, nakład 250 egz.

Druk: Drukarnia „Patria”, ul. Wł. Żeleńskiego 29, Kraków

Zezwala się na przedruk w całości lub we fragmentach wszelkich publikowanych w Biuletynie materiałów pod warunkiem podania źródła.

Od redakcji

Niniejszy numer Biuletynu przynosi obok bieżących informacji i nowych materiałów mówiących o działalności SKOZK dwie pozycje swymi treściami wybiegające w przyszłość.

Do nich należy – po pierwsze – obliczony na całą kadencję nowo powołanego przez Prezydenta RP Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa dokument programowy, przyjęty na plenarnym zebraniu SKOZK, wytyczający kierunki działania Komitetu oraz wartości i zasady, na których opierają się jego decyzje.

Po drugie, tego rodzaju dokumentem jest nowy, sięgający do roku 2010, program odnowienia zabytków Wawelu, również przyjęty przez plenarne zebranie Komitetu. Koncentracja prac odnowicielskich na tym najważniejszym dla historii i tożsamości narodowej Polaków zespole pomników kultury powoduje, że od bardzo wielu już lat przeznaczają się na to zadanie ponad 10% corocznych sum, którymi dysponuje SKOZK.

Także zamieszczone w tym numerze Biuletynu wspomnienia pośmiertne o dwóch wybitnych postaciach związanych z odnową zabytków Krakowa – dr. Marianie Korneckim, który przez wiele lat należał do najaktywniejszych, najbardziej wpływających na kształt procesów odnowy, działaczy SKOZK i mgr. Wojciechu Hydziku, w latach 1981–1991 naczelnym dyrektorem Zarządu Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa – są nie tylko dowodem naszej serdecznej pamięci o kolegach i przyjaciółach, lecz i próbą dokumentacji dobrej przeszłości naszych wysiłków odnowicielskich.

UCHWAŁA Nr 8/2001

**Spółecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa
z dnia 4 grudnia 2001 r.**

**w sprawie Programu i kierunków działania Spółecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa**

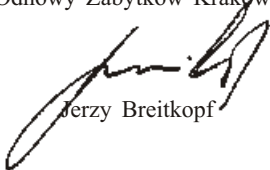
§ 1

Na podstawie §12, pkt. 1a) Regulaminu Spółecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa przyjmuje się do realizacji Program i kierunki działania Spółecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz Generalny
Spółecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

Jerzy Breitkopf

Przewodniczący
Spółecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

prof. Tadeusz Chrzanowski

Program i kierunki działania Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa

I. Wstęp

Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa w swej trzeciej kadencji, zapoczątkowanej Zarządzeniem nr 1 Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 marca 2001 r., uważa za niezbędne ponowne określenie swojej misji, zasad i kierunków działania w realizacji narodowego celu, jakim jest ochrona i odnowa zabytków Krakowa.

Niniejszy program ma za zadanie zweryfikowanie i skodyfikowanie zasad działania i kryteriów, stosowanych przez Komitet przy podejmowaniu decyzji o wyborze obiektów zabytkowych, zakresie i wysokości dofinansowania z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa prac remontowo-konserwatorskich w tych obiektach. Jednocześnie program ten ma służyć raz jeszcze uzasadnieniu wyjątkowej rangi krakowskich zabytków oraz informowaniu społeczeństwa o zasadności i sposobie podziału społecznych środków.

Prawne podstawy niniejszego programu – to:

- Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o Narodowym Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa (Dz.U. 1985, nr 21, poz. 90),
- Ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz.U. 1962, poz. 48 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. 1997, nr 5, poz. 24 z późniejszymi zmianami),
- doświadczenia i praktyka Społecznego Komitetu w latach 1990–2001, zapisane w corocznych programach merytorycznych i w sprawozdaniach z ich realizacji.

Program z 1990 r., zachowując swą wartość jako definicja kulturowej rangi Krakowa i wynikających stąd określonych działań konserwatorskich, wymaga dziś aktualizacji. We wstępie do owego *Programu* Społeczny Komitet akcentował konieczność eliminacji przyczyn zniszczenia Krakowa: skażenia środowiska naturalnego oraz rozrostu terytorialnego i lawinowego wzrostu liczby mieszkańców miasta. W ciągu minionych 12 lat nastąpiła znacząca poprawa sytuacji ekologicznej Krakowa, która – chociaż daleka jeszcze od stanu optymalnego – nie rzutuje już w stopniu decydującym na zachowanie zabytków w naszym mieście. Zmiana sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej spowodowała zahamowanie terytorialnego rozrostu Krakowa, w minionych dziesięcioleciach zagrażającego walorom kulturowym. Dzięki tym korzystnym

przeobrażeniom Społeczny Komitet może w pełni skoncentrować się na swych ustawowych celach.

Niniejszy program w pierwszym rządzie określa zadania wynikające bezpośrednio z wykonywania Ustawy o Narodowym Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa:

- sposoby realizacji konserwatorskiej wizji Krakowa,
- hierarchię zadań konserwatorskich i kryteria ich wyboru,
- zadania wchodzące w skład prawidłowego cyklu prac konserwatorskich.

Na drugim planie znajdują się dodatkowe funkcje pełnione przez Komitet, który pragnie być istotnym ciałem doradczym dla władz państwowych i samorządowych w zakresie ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego Krakowa, a także głosem opinii środowisk nauki i kultury w tych sprawach.

II. Ideowe podstawy odnowy zabytków Krakowa

Kraków – dawna stolica Polski, miasto historii i zabytków, pomnik tradycji, a zarazem żywy ośrodek nauki, kultury i sztuki – jest najcenniejszym skarbem narodowym Polaków, wiążącym ją jednocześnie z najwybitniejszymi osiągnięciami kultury europejskiej i światowej. Dla trwałego zachowania wartości kulturowych Krakowa szczególne znaczenie mają ochrona, konserwacja i rewaloryzacja jego zabytków. Zadania te, podjęte na szeroką skalę w latach siedemdziesiątych XX w., wraz z Ustawą o Narodowym Funduszu z 1985 r. zyskały rangę ogólnopolską. Rangę tę wymownie podkreśla dziś polityka najwyższych władz państwowych z Prezydentem RP i Parlamentem RP na czele. Prezydent RP powołuje skład Komitetu. Za pośrednictwem swej Kancelarii Prezydent RP corocznie przekazuje na Narodowy Fundusz niezbędne środki, utrzymuje też Biuro Komitetu. Osoba Prezydenta RP stanowi o prestiżu, wysokiej randze i stabilności działania Komitetu. Mecenat Głowy Państwa stwarza historyczną ciągłość troski i opieki nad najwyższymi wartościami kultury narodowej i pamiątkami historycznej świetności Polski. Dzięki tej opiece i decydującemu wsparciu finansowemu katastrofalna sytuacja krakowskich zabytków została w znacznym stopniu przezwyciężona – a ich obecny stan budzi międzynarodowe uznanie.

Wyjątkowość Krakowa – jako światowej klasy zespołu zabytkowego – wymaga stałego przypominania. Wyjątkowość ta jest wynikiem wielu historycznych faktów i uwarunkowań. Najważniejsze z nich to:

- symboliczny walor krakowskiego zespołu zabytkowego jako pomnika światowego i narodowego dziedzictwa, odgrywającego istotną rolę w określeniu tożsamości Polaków; wyznacznikami owego symbolicznego waloru są zwłaszcza:

- Wawel z Zamkiem Królewskim i Katedrą jako dokument największej w historii świetności Królestwa Polskiego, odbierany powszechnie – zwłaszcza

cza od czasu upadku I Rzeczypospolitej – jako narodowa relikwia i pamiątka narodowej chwały,

- najstarszy na ziemiach polskich uniwersytet o nieprzerwanej, przeszło sześciowiekowej tradycji, której materialny zapis stanowią od 1400 r. zespoły budowli uniwersyteckich,

- dokumenty wielkiej, chrześcijańskiej kultury duchowej, wyrażające się w narodowych sanktuariach, w dziesiątkach kościołów i siedzibach zakonów oraz wielkiej kultury materialnej szczególnie z historycznych okresów gospodarczego rozwoju Krakowa i Polski;

- różnorodność kulturowa, wyrażająca się zarówno w wybitnych osiągnięciach działających w Krakowie artystów wielu narodów (zwłaszcza Włochów i Niemców), jak w świetnym rozwoju Miasta Żydowskiego na krakowskim Kazimierzu – jednego z czołowych dzieł kultury duchowej żydowskiej diaspory od XV do XX wieku;

- wybitna wartość artystyczna zarówno całokształtu zabytkowego zespołu urbanistycznego, jak dziesiątków krakowskich zabytków, takich jak np.:

- najświetniejszej w średniowiecznej Europie kreacji urbanistycznej w postaci układu przestrzennego miasta Wielkiej Lokacji z 1257 r., wypełnionego zabudową najwyższej klasy, rozwijającą się od XIII do XIX wieku,

- najświetniejszych w późnośredniowiecznej Europie dzieł schyłkowego gotyku z Ołtarzem Mariackim Wita Stwosza (1477–1489) na czele,

- najwybitniejszych w Europie realizacji renesansowych, dorównujących włoskim pierwowzorom z wawelskim dziedzińcem arkadowym (1507–1536) i wawelską Kaplicą Zygmuntowską (1517–1531) na czele

- wybitnych dzieł sztuki baroku, w twórczy sposób rozwijających swe włoskie pierwowzory (w pierwszym rzędzie: jezuicki kościół św.św. Piotra i Pawła, erem kamedułów na Bielanach, uniwersytecki kościół św. Anny),

- dzieł sztuki z XIX wieku – wyrazu duchowego przewodnictwa Krakowa na ziemiach polskich w dobie niewoli narodowej oraz zachowanego w znacznym stopniu, wybudowanego w ostatnich dziesięcioleciach XIX w. systemu fortyfikacji austriackiej twierdzy Kraków;

- wybitnych dzieł sztuki Polski z XX w.

- różnorodność krakowskiej architektury, wynikająca z wielorakich funkcji miasta i zróżnicowania dawnej społeczności Krakowa; o różnorodności jej decydują szczególnie:

- architektura rezydencjonalna związana z mecenatem królewskim i magnackim;

- architektura sakralna: kościoły, klasztory, synagogi,

- architektura mieszczańska: dziesiątki kamienic,

- architektura miejska: fortyfikacje, ratusze (Krakowa i Kazimierza), Sukiennice,

- architektura uniwersytecka: kolegia, bursy,

– architektura użyteczności publicznej, rozwijana zwłaszcza w XIX i XX w., architektura Nowej Huty;

– autentyzm zespołów zabytkowych Krakowa, które – w przeciwieństwie do większości polskich miast – uniknęły wielkich, niszczących kataklizmów.

Konserwatorska wizja Krakowa, określona w Programie z r. 1990, nadal zachowuje swą aktualność jako cel działań podejmowanych przez Społeczny Komitet. Jak wówczas – za główne założenia owej wizji uznać należy akcentowanie:

– **w treści:** symbolicznych wartości Krakowa jako pomnika światowego i narodowego dziedzictwa, odgrywającego istotną rolę w określaniu tożsamości Polaków;

– **w formie:** estetycznych walorów kompozycji urbanistyczno-krajobrazowej miasta z wyeksponowaniem historycznych panoram, a także układów przestrzennych wypełnionych przez zespoły i obiekty zabytkowe, uzupełnionych przez architekturę współczesną i zieleni;

– **w funkcji:** ośrodka kultury, nauki, sztuki i turystyki w skali krajowej, europejskiej i światowej.

Dla urzeczywistnienia tej wizji Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa chce działać na rzecz idei ochrony i rewaloryzacji walorów historycznych, zabytkowych i kulturowych Krakowa poprzez:

– gromadzenie środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa i dysponowanie nimi,

– w oparciu o środki Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa – opracowywanie i realizowanie wieloletnich planów ochrony, konserwacji i rewaloryzacji zespołów zabytkowych Krakowa, przy stałej współpracy z władzami konserwatorskimi,

– udzielanie właścicielom i użytkownikom obiektów zabytkowych pomocy finansowej niezbędnej dla zrealizowania programów konserwatorskich,

– pełnienie funkcji konsultacyjnych i opiniotwórczych dla władz państwowych i samorządowych w sprawach związanych z ochroną krakowskiego dziedzictwa kulturowego,

– uczestnictwo w promocji kultury miasta,

– uczestnictwo w kształtowaniu świadomości rangi ochrony zabytków Krakowa w społeczności krakowskiej, ogólnopolskiej i europejskiej.

Społeczny Komitet jest przekonany, że wartości historyczne, zabytkowe i kulturowe decydują o tożsamości i znaczeniu naszego miasta na arenie ogólnopolskiej i światowej.

Komitet uznaje tezę, że kultura, sztuka i nauka Krakowa stanowią istotny kapitał, który odpowiednio wykorzystany stanowić będzie poważne źródło rozwoju gospodarczego miasta i państwa; Komitet będzie dbał o zachowanie Krakowa jako miasta żywego, w którym walory kulturowe nie tylko nie hamują życia codziennego, lecz je współtworzą, zaś historyczne dziedzictwo łączy się z rozwo-

jem. W tym kontekście Komitet uznaje za słuszne zasady ochrony miast zabytkowych, sformułowane w 1995 r. na kongresie miast historycznych w Bergen. Dzięki kompleksowej ochronie walorów zabytkowych Kraków winien utrzymać i jeszcze silniej zaakcentować odzyskaną niedawno rangę jednej z kulturalnych stolic Europy Środkowej, obok Wiednia, Pragi, Budapesztu i Bratysławy.

III. Zadania Społecznego Komitetu i ich realizacja

1. Realizacja konserwatorskiej wizji Krakowa

Działania Społecznego Komitetu winny być podporządkowane konserwatorskiej wizji Krakowa. Dla jej stałego realizowania niezbędne jest przestrzeganie następujących zasad:

- preferowanie działań zabezpieczających autentyczną substancję zabytkową i powstrzymujących proces destrukcji;
- prawidłowe konstruowanie cyklu prac konserwatorskich, poczynając od dokumentacji badawczych, poprzez konserwatorski program (projekt) do wykonawstwa, z zapewnieniem merytorycznego nadzoru na wysokim poziomie;
- konsekwentne stosowanie powyższych zadań w odniesieniu do wszystkich konserwowanych zabytków, niezależnie od ich klasy artystycznej i znaczenia historycznego;
- uwzględnianie w procesach ochrony i rewaloryzacji całościowego kształtowania zespołów urbanistycznych, wraz z kontekstem przestrzennym i krajobrazowym oraz wnętrzami urbanistycznymi, wyodrębnionymi w oparciu o analizy historyczne i strukturalno-krajobrazowe;
- szerokie traktowanie działań konserwatorskich, obejmujących zespoły i pojedyncze dzieła architektury wraz z ich otoczeniem (ze szczególnym uwzględnieniem kompozycji zieleni) oraz zabytkowym wystrojem, w skład którego wchodzić mogą detale architektoniczne oraz dzieła rzeźby, malarstwa, rzeźmiósł artystycznego;
- ochrona i konserwacja zabytkowych konstrukcji oraz dzieł techniki;
- realizacja tej części infrastruktury technicznej, która jest niezbędna dla właściwego zabezpieczenia i użytkowania obiektów zabytkowych.

Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa z naciskiem podkreśla, że konserwacja zabytków architektonicznych winna być powiązana z konserwacją wystroju, zarówno w budowlach sakralnych (ołtarze i inne sprzęty kościelne, obrazy, rzeźby, malowidła, witraże), jak świeckich. Wymaga to zachowania bez naruszania historycznych więzi pomiędzy zabytkiem architektury a jego wyposażeniem. Gwarancja powrotu elementu wystroju – po konserwacji – na jego historyczne miejsce jest traktowana jako niezbędny warunek finansowania zadania ze środków Narodowego Funduszu.

2. Hierarchia zadań i kryteria ich wyboru

Opracowując programy wieloletnie i roczne prac finansowanych ze środków Narodowego Funduszu – Społeczny Komitet konsekwentnie stosuje dwa systemy kryteriów, decydujących o podejmowanych zadaniach i ich harmonogramach.

W systemie odwołującym się do wartości poszczególnych zespołów i obiektów – hierarchia zadań sprecyzowana jest następująco:

- zabytkowa i historyczna wartość obiektu i jego wyposażenia, autentyzm zabytkowej substancji i konstrukcji,
- stan zachowania: priorytet dla zabytków szczególnie zagrożonych;
- wartość społeczna wyrażająca się w pełnionej funkcji; priorytet dla zabytkowej zabudowy związanej z nauką, kulturą, edukacją, ochroną zdrowia;
- możliwości współpracy z właścicielem bądź zarządzającym; Komitet dąży do pomnożenia środków na konserwację krakowskich zabytków poprzez znaczący wkład ze strony właścicieli, przyznając preferencje dla tych, którzy są przygotowani do realizacji zadania, zaś ich zaangażowanie finansowe dorównuje skalą środkom Narodowego Funduszu;
- stopień zaawansowania prac: preferencje dla kontynuowania podjętych zadań.

W systemie wynikającym z rangi kompozycji urbanistycznych – stosowana jest następująca hierarchia zadań:

- Wzgórze wawelskie z Zamkiem Królewskim, katedrą oraz całokształtem znajdującej się tu zabudowy i fortyfikacjami;
- historyczne centrum Krakowa w obrębie średniowiecznych fortyfikacji miejskich i dziewiętnastowiecznych Plant; za szczególnie ważne zadania uznaje się kompleksowe prace w zespole ul. Kanoniczej, w zespołach zabudowy uniwersyteckiej, w monumentalnych budowlach kościelnych wraz z ich bogatym wystrojem, przy dawnym systemie obronnym i w dawnych kamienicach mieszczkańskich;
- Kazimierz z jego bogatą tradycją dwóch kultur – chrześcijańskiej i żydowskiej: monumentalne zespoły kościelne i klasztorne, synagogi i cmentarze żydowskie, architektura świecka;
- tereny pomiędzy Plantami a „drugą obwodnicą”: średniowieczny Kleparz, osiemnastowieczne Podgórze, dawne przedmieścia z Wesołą i Garbarami, tereny zurbanizowane w dobie autonomii galicyjskiej (1866–1918); zespoły zabudowy sakralnej z różnych epok, monumentalne zespoły budowli użyteczności publicznej i kamienic z XIX/XX w.;
- najcenniejsze enklawy na obrzeżach miasta, związane z dawnymi układami wiejskimi, relikdami wiejskiego krajobrazu, zespołami rezydencjonalnymi i sakralnymi, zespołami fortecznymi.
- wybitne założenia i realizacje XX w.

3. Rodzaje prac tworzących cykl konserwatorski

Społeczny Komitet podejmuje decyzje o finansowaniu lub współfinansowaniu całości lub wybranego przez siebie fragmentu cyklu konserwatorskiego.

Końcowy efekt prac konserwatorskich jest ściśle związany z przestrzeganiem cyklu prac konserwatorskich. Społeczny Komitet uzależnia swe decyzje o finansowaniu lub współfinansowaniu prac od zagwarantowania przez właścicieli, wykonawców i władze konserwatorskie prawidłowego przebiegu procesu konserwacji. W związku z powyższym Społeczny Komitet uznaje za niezbędne przypomnienie zasadniczych etapów i chronologii procesu konserwatorskiego:

etap I: prace badawcze (badania historyczne, archeologiczne, architektoniczne, badania konserwatorskie, ekspertyzy techniczne) służące prawidłowemu opracowaniu programu postępowania konserwatorskiego lub dokumentacji projektowej,

etap II: dokumentacje projektowe i programy postępowania konserwatorskiego,

etap III: realizacja obejmująca:

- a) prace konserwatorsko-budowlane przywracające zabytek do właściwego stanu technicznego,
- b) działania konserwatorskie, mające na celu zachowanie i ochronę zabytkowej substancji,
- c) rekonstrukcje udokumentowanych elementów zabytku,
- d) konserwację zabytkowego wystroju (detali architektonicznych, rzeźby, malarstwa, rzemiosła artystycznego) związanego integralnie z architekturą lub historią zabytkowej budowli,
- e) konserwację lub odtwarzanie zabytkowej zieleni,
- f) remont lub wykonanie infrastruktury technicznej, niezbędnej dla zachowania, utrzymania lub właściwego użytkowania zabytku.

Społeczny Komitet zastrzega sobie prawo wglądu do dokumentacji prac badawczych i dokumentacji projektowej, dokonywania jej oceny oraz uzależnienie przyznania środków finansowych od własnej oceny stanu i poziomu opracowania tej dokumentacji.

Społeczny Komitet w pierwszym rzędzie finansuje (dofinansowuje) prace związane z realizacjami konserwatorskimi (etap III, punkty a–e). Dla zapewnienia prawidłowości cyklu konserwatorskiego, Społeczny Komitet może też podjąć decyzję o finansowaniu prac badawczych i projektowych (to jest etapów I i II), zaś na zasadzie wyjątku, w razie niemożności podjęcia zadania przez właściciela (zarządzającego), także prac związanych z infrastrukturą techniczną (etap III, pkt f).

IV. Działania inspirujące

Działania te należą do zadań Komitetu wykraczających poza obowiązki wynikające z Ustawy o Narodowym Funduszu. Realizacja konserwatorskiej wizji

Krakowa wymaga zaangażowania władz państwowych i samorządowych oraz całego społeczeństwa. Rolą Społecznego Komitetu winno być:

- stałe akcentowanie rangi dziedzictwa historycznego dla współczesnego rozwoju miasta, zgodnie z ideami konferencji „Dziedzictwo a rozwój – doświadczenie Krakowa”, zorganizowanej przez Międzynarodowe Centrum Kultury i Społeczny Komitet w 1999 r.;

- podejmowanie inicjatyw oraz precyzowanie stanowisk w sprawie ochrony dziedzictwa narodowego i związanych z nim problemów konserwatorskich, urbanistycznych, muzealnych, edukacyjnych, ekologicznych, prawnych i innych. Szczególnie inspirowanie władz Krakowa i władz wojewódzkich w tym zakresie.

- inspirowanie badań naukowych dotyczących historii i zabytków Krakowa oraz metodologii i technologii prac konserwatorskich;

- kształtowanie opinii społecznej, współpraca z mediami;

- podejmowanie starań o właściwe eksponowanie zespołów zabytkowych Krakowa i udostępnianie krakowskich zabytków społeczeństwu.

V. Organizacja prac Społecznego Komitetu

Strukturę i organizację prac Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa określa *Regulamin Społecznego Komitetu* i *Regulamin Biura Społecznego Komitetu*, zaś zasady gospodarowania środkami Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa – *Zasady finansowania prac konserwatorskich* i bieżące uchwały Społecznego Komitetu.

VI. Współpraca z innymi instytucjami

Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa współpracuje z władzami państwowymi i samorządowymi, w szczególności zaś ze służbami konserwatorskimi oraz z Zarządem Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa, zastrzegając sobie prawo decyzji w dziedzinach wyboru zadań konserwatorskich, zakresu ich finansowania oraz kontrolowania realizacji prowadzonych z udziałem środków Narodowego Funduszu pod względem merytorycznym i finansowym. W decyzjach tych Społeczny Komitet uwzględnia wymagane prawem zezwolenia władz konserwatorskich i budowlanych.

Specyfika Krakowa jako wybitnego ośrodka kultury duchowej wymaga od Komitetu trwałej współpracy z przedstawicielami Kościoła Rzymsko-Katolickiego, Gminy Żydowskiej i innych organizacji wyznaniowych.

Społeczny Komitet współpracuje z wyższymi uczelniami oraz organizacjami naukowymi i twórczymi. Udział przedstawicieli nauki w pracach Społecznego Komitetu zapewnia wysoki poziom merytoryczny realizacji konserwatorskich

oraz pozwala na wykorzystanie odkryć związanych z pracami konserwatorskimi w badaniach nad sztuką i kulturą Krakowa.

W dobie gospodarki rynkowej i postępującej prywatyzacji obiektów zabytkowych niezbędna jest ścisła współpraca Społecznego Komitetu z właścicielami i administratorami obiektów zabytkowych oraz wykonawcami całego cyklu konserwatorskiego. Nadal niezbędna jest współpraca Społecznego Komitetu z dotychczasowymi i potencjalnymi osobami, instytucjami i organizacjami, które stale lub doraźnie, symbolicznie lub znacząco wspierają i będą wspierać finansowo odnowę zabytków Krakowa.

Współpracując ze środkami masowego przekazu Społeczny Komitet pragnie popularyzować w kraju i za granicą:

- idee ochrony zabytków,
- dziedzictwo kulturowe Krakowa, znaczenie i potrzeby jego ochrony,
- osiągnięcia badawcze i konserwatorskie związane z procesem odnowy zabytków Krakowa.

Działalność tę Społeczny Komitet uważa za swój wkład do promocji miasta w skali ogólnopolskiej i międzynarodowej.

Społeczny Komitet będąc skutecznym forum koordynacji działań państwowych i społecznych, lokalnych i ogólnopolskich pragnie nadal inspirować i integrować wszystkie siły społeczno-polityczne i zawodowe w kraju wokół idei ochrony i odnowy zabytków Krakowa, jako zadania o znaczeniu ogólnonarodowym.

Kraków, 04-12-2001 r.

UCHWAŁA Nr 7/2001

Spółecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa z dnia 4 grudnia 2001 r. w sprawie zmian w Regulaminach SKOZK i Biura

§ 1

Na podstawie art. 5 ust. 3 Ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o Narodowym Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa (Dz.U. Nr 21, poz. 90) Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa uchwała Regulaminy SKOZK i Biura w brzmieniu załączników do niniejszej uchwały.

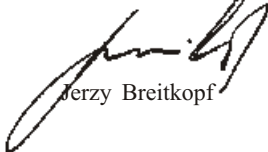
§ 2

Traci moc Regulamin SKOZK z dnia 7 listopada 1996 r. oraz Regulamin Biura z dnia 8 października 1996 r.

§ 3

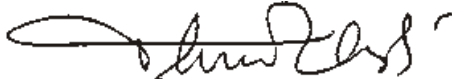
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz Generalny
Spółecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

Jerzy Breitkopf

Przewodniczący
Spółecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

prof. Tadeusz Chrzanowski

REGULAMIN

Spółecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa

Rozdział I.

Postanowienia ogólne

§ 1.

1. Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa, zwany dalej **Komite-tem**, działa na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Komitet może również prowadzić swą działalność poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i zasadami międzynarodowymi.

§ 2.

Siedzibą Komitetu jest miasto Kraków.

§ 3.

W skład Komitetu wchodzi: przewodniczący, zastępcy przewodniczącego, sekretarz generalny, sekretarz i członkowie powołani przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 4.

1. Osoby wchodzące w skład Komitetu mogą być odwołane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej:

- a) z urzędu,
- b) na wniosek Zebrania Plenarnego Komitetu,
- c) na własną prośbę.

Rozdział II.

Władze, organy i agendy oraz ich zadania i kompetencje

§ 5.

1. Władze Komitetu tworzą:

- a) Zebranie Plenarne,
- b) Prezydium,
- c) Komisja Rewizyjna.

2. W ramach Komitetu działają komisje problemowe:

- a) stałe:
 - Prawno-Organizacyjna,
 - Programowania i Oceny Realizacji,
 - Finansowa,
 - Informacji i Inicjatyw Społecznych,

b) niestałe.

3. Organizacje społeczne, grupy zawodowe, środowiska kulturalne, władze terenowe i poszczególne osoby fizyczne mogą uczestniczyć w pracach Komitetu na zasadach ustalonych przez Prezydium.

4. Podmioty stale wspierające Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa mogą zostać uznane przez Zebranie Plenarne za „Członka Wspierającego Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa”.

§ 6.

1. Zwierzchnią władzą **Komitetu** jest **Zebranie Plenarne**.

2. Obrady Zebrania Plenarnego są jawne i odbywają się nie rzadziej niż dwa razy do roku.

3. Zwyczajne Zebranie Plenarne zwołuje Prezydium Komitetu.

4. Zebranie Plenarne może samo określić termin i tematykę oraz porządek kolejnego swojego posiedzenia.

5. Nadzwyczajne Zebranie Plenarne zwołuje Prezydium Komitetu na pisemny wniosek co najmniej 1/3 członków Komitetu w terminie do dwóch tygodni od dnia złożenia wniosku i ustala porządek obrad zgodnie z sugestiami zawartymi w tym wniosku.

§ 7.

1. **Prezydium Komitetu** jest organem wykonawczo-zarządzającym Komitetu, działającym między posiedzeniami Zebrania Plenarnego.

2. Zebranie Plenarne Komitetu wybiera ze swego składu Prezydium liczące do 30 osób.

3. Przewodniczący, zastępcy przewodniczącego, sekretarz generalny i sekretarz Komitetu wchodzi w skład Prezydium z urzędu.

4. Posiedzenia Prezydium odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na dwa miesiące.

5. Członkowie Prezydium mogą być odwołani przez Zebranie Plenarne o ile nie wchodzi w jego skład z urzędu.

§ 8.

1. **Komisja Rewizyjna** sprawuje kontrolę nad działalnością Prezydium i Komisji Komitetu.

2. Komisję Rewizyjną tworzy 5 osób wybranych przez Zebranie Plenarne spośród składu Komitetu, za wyjątkiem członków Prezydium.

3. Członkowie Komisji Rewizyjnej mogą brać udział w obradach Prezydium lub Komisji z głosem doradczym.

4. Komisja Rewizyjna przedkłada Zebraniu Plenarnemu ocenę pracy Prezydium i komisji problemowych wraz z wnioskiem w sprawie udzielenia absolutorium Prezydium i komisjom za każdy rok działalności.

5. Organizację i tryb działania Komisji Rewizyjnej określa Regulamin uchwalony przez tę Komisję.

§ 9.

1. Obsługę organizacyjną Komitetu zapewnia **Biuro Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa** finansowane z budżetu Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Organizację i zakres działania Biura określa Regulamin uchwalony przez Komitet.

3. Nadzór nad pracą Biura ze strony Kancelarii Prezydenta RP sprawuje podsekretarz stanu a ze strony Komitetu – sekretarz generalny Komitetu.

§ 10.

Obsługę finansową Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa sprawuje **Zarząd Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa** jako wyznaczona przez Wojewodę Małopolskiego jednostka organizacyjna.

§ 11.

1. Komitet:

a) współdziała z zakresie rewaloryzacji zabytków z jednostkami samorządu terytorialnego oraz z administracją rządową na szczeblu centralnym i terenowym.

b) organizuje akcje gromadzenia środków finansowych oraz zbiórki darów rzeczowych dla ratowania zabytków Krakowa,

c) inspirowa działania na rzecz ochrony krakowskich zabytków oraz koordynuje współdziałanie organizacji społecznych i innych instytucji w organizowaniu pomocy w odnowie zabytków Krakowa,

d) udziela właścicielom i użytkownikom obiektów zabytkowych pomocy finansowej niezbędnej dla zrealizowania programów konserwatorskich.

e) propaguje w kraju i za granicą ideę ochrony, odnowy i konserwacji zespołów zabytkowych Krakowa.

§ 12.

1. Zebranie Plenarne Komitetu:

a) ustala kierunki działalności Komitetu i uchwała Regulamin Komitetu.

b) dysponuje środkami Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa przez uchwalanie rocznych planów rzeczowo-finansowych odnowy zabytków Krakowa finansowanych z tego funduszu i przyjmuje sprawozdania z ich realizacji,

c) opiniuje wieloletnie programy i plany rewaloryzacji zespołów zabytkowych Krakowa,

d) powołuje stałe komisje problemowe Komitetu,

e) sprawuje społeczną kontrolę nad przebiegiem procesu odnowy zabytków Krakowa i funkcjonowaniem struktur Komitetu.

2. **Prezydium Komitetu:**

a) zwołuje posiedzenia Zebrania Plenarnego i ustala porządek obrad, o ile kolejny termin lub porządek obrad nie został wyznaczony podczas ostatniego posiedzenia tego Zebrania.

b) dysponuje środkami Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa wg planu uchwalonego przez Zebranie Plenarne,

c) współdziała z Wojewodą Krakowskim, Marszałkiem Województwa Małopolskiego, Prezydentem Miasta Krakowa i ich służbami w sprawach ochrony i odnowy krakowskich zabytków,

d) uchwała w porozumieniu z Wojewodą Małopolskim – Zasady finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa.

e) przygotowuje opinie, oceny, wnioski i inne materiały na posiedzenia Zebrania Plenarnego,

f) kontroluje sposób wykorzystania środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa,

g) ustala składy osobowe stałych i niestałych komisji oraz akceptuje plany działania i sprawozdania komisji,

h) powołuje przewodniczących i zastępców przewodniczących komisji,

i) inicjuje i opiniuje projekty aktów prawnych dotyczące ochrony i odnowy zabytków Krakowa,

j) wyróżnia osoby, organizacje, przedsiębiorstwa i inne instytucje za zasługi w odnowie zabytków Krakowa.

k) inspiruje przedsięwzięcia związane z pozyskiwaniem środków na Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa.

3. Między posiedzeniami Zebrania Plenarnego Prezydium uprawnione jest do dysponowania środkami Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa przez dokonywanie zmian w planie rzeczowo-finansowym odnowy zabytków na dany rok i podziału rezerwy.

Prezydium Komitetu obowiązane jest przedstawić Zebraniu Plenarnemu oceniającemu wykonanie planu za dany rok, sprawozdanie z dokonanych zmian.

4. Pracami Komitetu i jego Prezydium kieruje przewodniczący.

Przewodniczący reprezentuje Komitet na zewnątrz, występuje do Prezydenta RP w sprawie członkostwa w Komitecie oraz w sprawach nadawania odznaczeń państwowych.

§ 13.

1. **Komisja Prawno-Organizacyjna:**

a) opracowuje projekty regulaminów i innych aktów prawnych Komitetu,

b) inicjuje pożądany stan prawny dla procesu rewaloryzacji krakowskich zabytków,

c) opiniuje projekty aktów prawnych dotyczących rewaloryzacji zabytków Krakowa,

d) realizuje inne zadania powierzone komisji przez Zebranie Plenarne lub Prezydium Komitetu.

2. Komisja Programowania i Oceny Realizacji:

a) zgłasza propozycje zadań do planu odnowy zabytków Krakowa,

b) opiniuje i ocenia programy oraz plany i sprawozdania z odnowy zabytków Krakowa,

c) opiniuje propozycje dofinansowania prac remontowych i konserwatorskich w konkretnych obiektach zabytkowych,

d) sprawuje kontrolę przebiegu prac konserwatorskich przez udział członków Komisji w zespołach typowania, przeglądu i odbioru prac konserwatorskich,

e) opiniuje propozycje zmian zakresu prac konserwatorskich w obiekcie w trakcie roku w ramach przyznaných na ten obiekt środków,

f) przygotowuje projekty uchwał Prezydium w sprawie zmiany kwalifikacji dotacji zwrotnych,

g) inspiruje badania naukowe dotyczące procesu odnowy zabytków Krakowa,

h) realizuje inne zadania powierzone komisji przez Zebranie Plenarne lub Prezydium Komitetu.

3. Komisja Finansowa:

a) inicjuje starania o środki na Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa,

b) opiniuje i ocenia plany i sprawozdania finansowe odnowy zabytków Krakowa,

c) opiniuje propozycje korekt w sprawie wydatkowania środków przewidzianych w planie finansowym na dany rok wraz z podziałem rezerwy,

d) opracowuje informacje, analizy i oceny skuteczności gromadzenia środków i efektywności ich wykorzystania,

e) sprawuje bieżącą społeczną kontrolę nad wydatkowaniem środków z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa,

f) realizuje inne zadania powierzone komisji przez Zebranie Plenarne lub Prezydium Komitetu.

4. Komisja Informacji i Inicjatyw Społecznych:

a) informuje społeczeństwa w kraju i za granicą o działalności Komitetu i przebiegu procesu odnowy zabytków Krakowa,

b) inspiruje i organizuje we współpracy z różnymi instytucjami i środowiskami imprezy artystyczne, popularno-naukowe i inne przedsięwzięcia służące ochronie i odnowie zabytków Krakowa,

c) inicjuje i organizuje działalność wydawniczą i wystawienniczą popularyzującą efekty procesu rewaloryzacji zabytków i działania Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa,

d) inicjuje i wnioskuję w sprawach honorowania za zasługi dla ochrony i odnowy zabytków Krakowa,

e) realizuje inne zadania powierzone komisji przez Zebranie Plenarne lub Prezydium Komitetu.

5. Powołane przez Prezydium **niestałe komisje problemowe** przedstawiają opinie i wnioski w sprawach im powierzonych.

§ 14.

1. W skład komisji problemowych mogą być powoływane osoby spoza Komitetu.

2. Posiedzenia komisji problemowych odbywają się w miarę potrzeby.

3. Pracami komisji kieruje przewodniczący.

4. Komisje posiadają własnych sekretarzy, którymi są pracownicy Biura Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa.

§ 15.

1. Zebranie Plenarne, Prezydium Komitetu oraz komisje problemowe podejmują uchwały na posiedzeniach, w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów osób obecnych na prawidłowo zwołanym posiedzeniu.

2. Na wniosek aprobowany przez większość członków danego organu może być wprowadzone głosowanie tajne.

3. Uchwały Zebrania Plenarnego i Prezydium Komitetu podpisują przewodniczący i sekretarz generalny Komitetu.

Rozdział III.

Postanowienia końcowe

Sprawy nie objęte niniejszym regulaminem rozstrzyga Prezydium Komitetu.

REGULAMIN

Biura Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa

Postanowienia ogólne

§ 1

1. Biuro Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, zwane dalej „Biurem”, będące komórką Kancelarii Prezydenta RP, jest stale działającym organem pracy Komitetu.

2. Biuro wykonuje, na zasadach określonych w niniejszym Regulaminie, obsługę administracyjną i organizacyjno-techniczną Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, zwanego dalej „Komitetem” oraz jego Prezydium i komisji problemowych.

§ 2

1. Siedzibą Biura jest miasto Kraków.

2. Biuro używa w korespondencji, wydawnictwach itp. znaku Komitetu oraz pieczęci z napisem „Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa, Biuro, 31-005 Kraków, ul. Bracka 13”.

§ 3

1. Nadzór nad pracą Biura ze strony Kancelarii Prezydenta RP sprawuje podsekretarz stanu, a ze strony Komitetu – sekretarz generalny Komitetu.

§ 4

1. Podstawą zadań Biura są wieloletnie programy i roczne plany rzeczowo-finansowe odnowy zabytków Krakowa uchwalane przez Komitet, a także inne uchwały Komitetu, jego Prezydium i komisji problemowych.

2. Część zadań Biura wynika również z bieżących zaleceń przewodniczącego i sekretarza generalnego Komitetu oraz podsekretarza stanu i dyrektora Biura Finansowego Kancelarii Prezydenta RP.

3. Biuro wykonuje swoje zadania we współpracy ze wszystkimi uczestnikami procesu odnowy zabytków Krakowa, a w szczególności z władzami lokalnymi, właścicielami i użytkownikami obiektów zabytkowych, służbami konserwatorskimi, Zarządem Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa oraz innymi instytucjami i organizacjami.

Zadania Biura

§ 5

Do zadań Biura należy w szczególności:

1. Obsługa organizacyjno-merytoryczna i techniczna obrad plenarnych, posiedzeń Prezydium oraz zespołów i komisji problemowych Komitetu.

2. Prowadzenie ewidencji stanu osobowego Komitetu i jego organów.

3. Opracowywanie projektów sprawozdań z działalności Komitetu, Prezydium i komisji problemowych oraz niezbędnych bieżących analiz, ocen i innych informacji.

4. Ewidencjonowanie wniosków właścicieli i użytkowników zabytkowych obiektów o dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa na dany rok oraz informowanie wnioskodawców o decyzjach Społecznego Komitetu.

5. Organizowanie i nadzorowanie zbiórki środków pieniężnych za pomocą skarbonek oraz organizowanie ich rozładowania i przeliczania zawartości we współpracy z bankiem obsługującym Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa.

6. Organizowanie, udział w organizowaniu innych form gromadzenia środków pieniężnych na Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa ustalonych przez Komisję Finansową.

7. Prowadzenie działalności informacyjnej popularyzującej dorobek SKOZK i efekty odnowy zabytków Krakowa we współpracy ze środkami społecznego przekazu i innymi instytucjami.

8. Redagowanie i rozprowadzanie Biuletynu SKOZK.

9. Inspirowanie i realizacja działalności wydawniczej i wystawienniczej Komitetu.

10. Redagowanie „Serwisu informacyjnego Komitetu”.

11. Inspirowanie i organizowanie imprez artystycznych, aukcji i innych przedsięwzięć służących odnowie zabytków Krakowa.

12. Wykonywanie ustaleń Prezydium o formach honorowania osób zasłużonych dla odnowy zabytków.

13. Gromadzenie dokumentacji z działalności Komitetu, Prezydium i komisji problemowych.

14. Prowadzenie korespondencji zagranicznej, tłumaczenie tekstów i obsługa gości zagranicznych.

15. Propagowanie i udostępnianie organizacjom, instytucjom i osobom zainteresowanym społeczną akcją na rzecz odnowy zabytków Krakowa swoich doświadczeń i dokumentacji w zakresie organizowania działań popularyzatorskich połączonych z pozyskiwaniem środków finansowych na odnowę Krakowa.

Organizacja Biura i sprawy pracownicze

§ 6

1. Pracami Biura kieruje dyrektor powoływany i odwoływany przez szefa Kancelarii Prezydenta RP, po zasięgnięciu opinii Prezydium Komitetu.

2. Dyrektor Biura kieruje działalnością Biura bezpośrednio i reprezentuje je na zewnątrz osobiście lub przez upoważnionych pracowników.

§ 7

1. W skład Biura wchodzi pracownicy pełniący funkcje sekretarzy komisji problemowych Komitetu oraz pracownicy wykonujący prace w zakresie: administracyjno-finansowym i techniczno-usługowym.

2. Dyrektor Biura określa szczegółowy podział czynności i zakres działania pracowników Biura.

§ 8

Pracowników Biura wymienionych w § 6 zatrudnia Kancelaria Prezydenta RP na podstawie umowy o pracę.

Gospodarka finansowa

§ 9

1. Wydatki finansowe związane z działalnością regulaminową Komitetu i Biura pokrywane są z budżetu Kancelarii Prezydenta RP, w ramach wyodrębnionego zadania budżetowego.

2. Biuro opracowuje w trybie i w terminach określonych przez Biuro Finansowe Kancelarii Prezydenta RP roczne preliminarze wydatków oraz miesięczne i roczne sprawozdania z ich wykonania.

Miesięczne i roczne sprawozdania finansowe Biura podpisuje dyrektor i główny księgowy Biura, a akceptuje sekretarz generalny Komitetu.

§ 10

1. Obsługę organizacyjno-techniczną i finansową Komitetu wykonuje Biuro we własnym zakresie, w ramach przyznaných środków.

2. Nadzór nad gospodarką finansową Biura sprawuje Biuro Finansowe Kancelarii Prezydenta RP.

3. Lokal do działalności Biura udostępnia Zarząd Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa.

Postanowienia końcowe

§ 11

Regulamin wchodzi w życie z dniem podjęcia Uchwały.

UCHWAŁA NR 9/2001

Prezydium Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa z dnia 4 grudnia 2001 r. w sprawie zasad finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa

§ 1.

Prezydium Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa zatwierdza *Zasady finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa* stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

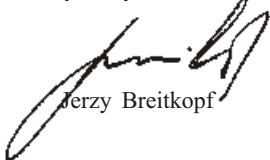
§ 2.

Uchwała wchodzi w życie od 1 stycznia 2002 r. po zatwierdzeniu przez Wojewodę Małopolskiego.

§ 3.

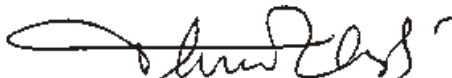
Traci moc Uchwała Nr 7/99 z dnia 14 grudnia 1999 r.

Sekretarz Generalny
Społecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

Jerzy Breitkopf

Przewodniczący
Społecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

prof. Tadeusz Chrzanowski

Zasady finansowania prac

w obiektach zabytkowych Krakowa ze środków

NARODOWEGO FUNDUSZU REWALORYZACJI ZABYTEKÓW KRAKOWA

§ 1.

1. Środki finansowe z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa, zwanego dalej NFRZK, przeznaczone są na prace konserwatorsko-remontowe zabytkowej architektury znajdującej się na terenie miasta Krakowa. Ze środków NFRZK mogą być finansowane prace konserwatorskie dzieł sztuki stanowiących wystrój architektoniczny obiektów oraz wyposażenie trwale związane z tymi obiektami, a także prace remontowe, o ile wiążą się one bezpośrednio z działaniami rewaloryzacyjnymi w obiektach i zespołach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków.

2. Zasady gospodarki finansowej NFRZK określają przepisy ustawy o finansach publicznych, ustawy budżetowej na dany rok, ustawy o zamówieniach publicznych, ustawy o ochronie dóbr kultury, ustawy o NRFZK i inne przepisy prawa.

3. Plan dochodów NFRZK obejmuje :

- zebrane środki społeczne i darowizny, zapisy osób fizycznych i prawnych, środki przekazywane przez fundacje, stowarzyszenia itp.,
- dotację z budżetu centralnego przekazywaną za pośrednictwem Kancelarii Prezydenta RP,
- niewykorzystane z roku ubiegłego środki finansowe wykazane na stanie konta na koniec roku kalendarzowego zmniejszone o zobowiązania wynikające z realizacji planu roku poprzedniego oraz zatrzymane zabezpieczenie z tytułu należytego wykonania umowy,
- zwroty przez właścicieli kwot wydatkowanych na rewaloryzację zabytków z NFRZK na podstawie umów notarialnych, decyzji administracyjnych, zawiadomień, porozumień i orzeczeń sądowych,
- kary umowne ściągnięte od wykonawców,
- odsetki od środków na rachunkach bankowych,
- środki pozyskiwane z innych źródeł.

4. a) Plan wydatków z NFRZK obejmuje finansowanie zadań ujętych w rocznym planie odnowy zabytków Krakowa, zatwierdzonym przez Zebranie Plenarne Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa oraz planowany stan środków na koncie NFRZK na dzień 31 grudnia roku objętego planem,

b) zamieszczenie w planie odnowy zabytków Krakowa wydatków na określone cele nie stanowi podstawy roszczeń osób trzecich wobec NFRZK ani wobec Skarbu Państwa.

§ 2.

1. Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa – zwany dalej SKOZK, jako ustawowy dysponent środków NFRZK, podejmuje uchwałę o zatwierdzeniu planu rocznego NFRZK obejmującego prace w obiektach wpisanych do rejestru zabytków na podstawie indywidualnych wniosków składanych przez inwestorów zainteresowanych otrzymaniem środków finansowych po uprzednim, pozytywnym zaopiniowaniu tych wniosków przez Komisję Programowania i Oceny Realizacji.

Termin składania wniosków do Biura SKOZK upływa 30 listopada roku poprzedzającego rok przyznania środków.

Wnioski, które wpłyną po tym terminie mogą być rozpatrywane doraźnie w miarę posiadanych środków, natomiast wnioski nieprawidłowo wypełnione lub niekompletne będą zwracane bez rozpatrzenia. Prawdliwość wypełnienia wniosków, ich kompletność i terminowość wpływu sprawdza Biuro SKOZK.

2. a) ZRZZK przygotowuje materiały do planu rocznego na podstawie projektu budżetu państwa i prognozowania pozostałych dochodów NFRZK oraz wniosków przyjętych przez Biuro SKOZK, a następnie przedstawia je komisjom problemowym SKOZK do zaopiniowania. W materiałach do planu ZRZZK przedstawia także analizę zadań objętych wnioskami pod kątem konieczności zapewnienia ciągłości prac rozpoczętych w poprzednich okresach i możliwości organizacyjnego przygotowania prac projektowych i realizacyjnych.

b) Przy opiniowaniu materiałów do planu rocznego Komisja Programowania i Oceny Realizacji SKOZK przekazuje sugestie co do trafności wyboru obiektów do rewaloryzacji, określenia zakresów prac remontowo-konserwatorskich w tych obiektach i wysokości dofinansowania kierując się następującymi kryteriami :

- zabytkową i historyczną wartością obiektu, jego wyposażeniem i znaczeniem dla kultury narodowej, autentyzmem zabytkowej substancji i konstrukcji,
- lokalizacją obiektu, przy czym pierwszeństwo mają obiekty na obszarze uznanym za pomnik historii, tj. obszar w obrębie Plant i Kazimierza,
- stanem zachowania: priorytet mają zabytki szczególnie zagrożone,
- wartością społeczną wyrażającą się w pełnionej funkcji: priorytet ma zabytkowa zabudowa związana z nauką, kulturą, edukacją, ochroną zdrowia,
- możliwością współpracy z inwestorem, przyznając preferencje dla tych, którzy są przygotowani do realizacji zadania oraz wnoszą znaczący wkład finansowy ze swej strony.

c) Przy opiniowaniu materiałów Komisja Finansowa SKOZK przekazuje sugestie co do sposobu zbilansowania prognozowanych dochodów z wydatkami i bada zgodność przewidywanych wydatków z przepisami ustawy o finansach publicznych, a w szczególności przyznania dofinansowania bezzwrotnego wg nin. zasad finansowania.

d) Przy opiniowaniu materiałów Komisja Prawno-Organizacyjna stwierdza zgodność przedstawionych kierunków dochodów i wydatków z obowiązującymi przepisami, a w szczególności z Ustawą o NFRZK.

e) Po uzyskaniu wszystkich opinii komisji problemowych SKOZK – ZRZZK opracowuje zbilansowany ze środkami finansowymi projekt planu odnowy za- bytków Krakowa, który przedstawia do rozpatrzenia Prezydium SKOZK.

f) Prezydium SKOZK, po stwierdzeniu zgodności zaproponowanych w pro- jekcie zadań z programem ideowym SKOZK i zasięgnięciu opinii komisji pro- blemowych SKOZK, opinii Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Za- bytków, przedkłada plan do zatwierdzenia Zebraniu Plenarnemu SKOZK.

g) Opracowanie materiałów do planu, projektu planu i jego zatwierdzenie na- stępuje na zasadach, w trybie i terminach przewidzianych dla budżetu państwa.

3. SKOZK sprawuje kontrolę nad całością gospodarki finansowej NFRZK i dokonuje ocen przebiegu wykonania zadań oraz dochodów i wydatków, w tym wykorzystania dotacji udzielanych z budżetu państwa oraz podejmuje w razie potrzeby działania zmierzające do prawidłowego wykonania planu odnowy za- bytków Krakowa. Materiały do oceny przygotowuje ZRZZK.

§ 3.

1. Obsługę finansową NFRZK pełni ZRZZK.

2. Inwestor korzystający ze środków NFRZK obligatoryjnie realizuje zadania poprzez inwestora zastępczego – ZRZZK.

Dyrektor ZRZZK może wyjątkowo odstąpić od tej zasady i zawrzeć porozu- mienie z investorem o przekazaniu mu uprawnień do przeprowadzenia postępo- wania wyboru wykonawcy i korzystania z własnej służby inwestorskiej, o ile in- westor spełni następujące warunki:

– wartość zaangażowanych środków własnych inwestora w realizacji zada- nia przekracza 50% wartości zadania,

– prace objęte dofinansowaniem rozpoczęto przed złożeniem wniosku o przyznanie środków z NFRZK, bądź nie ma możliwości technicznego wydzie- lenia jako odrębnego zadania zakresu prac objętych dofinansowaniem,

– inwestor gwarantuje wybór wykonawcy zgodnie z przepisami ustawy o zamówieniach publicznych oraz zgodność treści zawieranej umowy z wyko- nawcą z przepisami ustawy o finansach publicznych a także posiada decyzje ad- ministracyjne, o których mowa w §5 ust 5 nin. Zasad,

– inwestor zatrudnia własną służbę nadzoru inwestorskiego posiadającą wszystkie niezbędne uprawnienia.

W przypadku podpisania porozumienia – ZRZZK ma obowiązek sprawdzić prawidłowość wyboru wykonawcy i zawarcia umowy oraz wtórnej kontroli me- rytorycznej, rachunkowej i formalnej sposobu wydatkowania środków po- chodzących z NFRZK.

W przypadku stwierdzenia opóźnień w realizowaniu zadania, nieprzestrzega- nia zasad gospodarki finansowej ujętych w ustawie o finansach publicznych,

ZRZZK przedstawia Prezydium SKOZK wniosek o wstrzymanie dofinansowania.

3. ZRZZK jako dysponent II-go stopnia NFRZK pełni funkcję inwestora zastępczego nieodpłatnie.

4. Zatrudnienie własnej służby inwestorskiej i nadzoru konserwatorskiego przez inwestora nie obciąża środków NFRZK.

§ 4.

W odniesieniu do obiektów będących własnością:

- Skarbu Państwa,
- zarejestrowanych organizacji kościelnych i związków wyznaniowych – w przypadku użytkowania obiektu na cele kultowe, bądź prowadzenia działalności non profit na powierzchni użytkowej nie mniejszej niż 80% całkowitej powierzchni użytkowej obiektu,
- jednostek samorządu terytorialnego – w przypadku użytkowania obiektu na cele kultury, nauki, oświaty, administracji, publicznej ochrony zdrowia na powierzchni użytkowej nie mniejszej niż 80% całkowitej powierzchni użytkowej obiektu

SKOZK dofinansowuje prace objęte planem NFRZK w formie bezzwrotnej.

ZRZZK przekazuje środki przyznane w formie bezzwrotnej na podstawie umowy cywilnej zawieranej z inwestorem na warunkach określonych w punktach 2, 3, 4 a, b, c, g, h, 5, 6, 7, 10, 11, 12 w § 5 nin. Zasad.

§ 5

1. W odniesieniu do pozostałych obiektów – SKOZK refunduje poniesione koszty na prace objęte planem NFRZK na zasadach dofinansowania zwrotnego na podstawie umów zawartych w formie aktu notarialnego, którego koszt sporządzenia ponosi strona ubiegająca się o środki finansowe NFRZK.

W szczególnych przypadkach SKOZK w stosunku do tych obiektów może udzielić dofinansowania w formie bezzwrotnej na całość lub część zadania, przy czym wniosek taki winien być rozpatrywany indywidualnie na etapie zatwierdzania planu w trybie tożsamym z umarzeniem wierzytelności (pkt. 8, 9 par. 5 nin. Zasad).

2. Stronami umowy są:

- ZRZZK w imieniu Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa,
- właściciel, współwłaściciele lub ich pełnomocnicy, zarządca lub kurator sądowy będący inwestorami.

W umowie stwierdza się, że zostaje ona zawarta w oparciu o właściwą uchwałę SKOZK oraz wskazuje na rolę tego Komitetu jako ustawowego dysponenta NFRZK.

W umowie określa się nazwę zadania, lokalizację i zakres prac, planowany limit środków finansowych refundowanych z NFRZK, orientacyjny termin rozpoczęcia i zakończenia prac oraz sposób spłaty rat.

3. Warunkiem zawarcia umów o dofinansowanie bądź porozumienia z ZRZZK, o którym mowa w § 3 pkt 2 jest przedłożenie do ZRZZK przez inwestora następujących dokumentów:

- aktualnego wyciągu z ksiąg wieczystych, a w przypadku, gdy inwestor nie jest właścicielem także tytuł do władania nieruchomością,
- oświadczenie inwestora o zgodności treści tych dokumentów z istniejącym stanem faktycznym pod rygorem odpowiedzialności za fałszywe zeznania.

Wszelkie opłaty z tym związane ponosi inwestor.

4. Umowa zawiera ponadto następujące warunki udzielenia dofinansowania ze środków NFRZK :

a) zgoda inwestora na uzasadnioną konserwatorsko zmianę zakresu rzeczowego zadania w ramach przyznanych środków, w oparciu o decyzję Przewodniczącego Komisji Programowania i Oceny Realizacji SKOZK,

b) zgoda inwestora na natychmiastowy zwrot otrzymanego dofinansowania w pełnej wysokości – do trzech lat od daty podpisania umowy – w przypadku zmiany stanu własności, zmiany przeznaczenia funkcjonalnego obiektu, zmiany ekspozycji wyposażenia trwałego objętego dofinansowaniem, obciążenia nieruchomości zastawem hipotecznym. O zamiarze wprowadzenia w/w zmian inwestor winien powiadomić Biuro SKOZK pod rygorem egzekucji,

c) zgoda inwestora na natychmiastowy zwrot otrzymanego dofinansowania w przypadku stwierdzenia przez właściwe służby konserwatorskie zniszczenia obiektu, niewłaściwego wykonania prac, bądź stwierdzenia przez właściwą komisję SKOZK wykorzystania środków z NFRZK niezgodnie z przeznaczeniem,

d) zgoda inwestora na natychmiastowy zwrot dofinansowania w pełnej wysokości wraz z należnymi odsetkami ustawowymi jak dla zaległości podatkowych w przypadku zwłoki w zapłacie którejkolwiek z rat ustalonych w harmonogramie spłat rat. Harmonogram spłat rat wraz z oprocentowaniem wystawia ZRZZK po ostatniej wypłacie środków z NFRZK,

e) zabezpieczenie zwrotu środków na konto NFRZK przez inwestorów przybiera postać wpisu hipoteki kaucyjnej do księgi wieczystej urzędzonej dla nieruchomości, której dotyczyć mają prace. W przypadku, gdy hipoteka jest już obciążona, ZRZZK żąda dodatkowego zabezpieczenia tak jak dla zabezpieczenia należytego wykonania umowy z ustawy o zamówieniach publicznych.

Zabezpieczeniu podlega kwota o wartości nominalnej równej planowanemu limitowi środków finansowych refundowanych z NFRZK wraz z 2% oprocentowaniem rocznym. Spłata środków NFRZK wraz z oprocentowaniem następuje ratałnie w okresie do trzech lat, licząc od daty ostatniej wpłaty środków z NFRZK,

f) od nie zwróconej w terminie kwoty nalicza się odsetki ustawowe jak za nieterminową zapłatę należności podatkowych. Po upływie 14-tu dni od wyznaczonego terminu zwrotu ZRZZK przystępuje do przymusowego ściągania tych wierzytelności. Bieg 14 dni przerywa wystąpienie inwestora do SKOZK o pro-

longatę terminu spłat lub umorzenie dofinansowania zwrotnego, złożone do Biura SKOZK nie później niż na 14 dni przed upływem terminu wymagalności,

g) inwestor poddaje się rygorom egzekucji, zgodnie z art. 777 pkt. 4 KPC.

h) wykorzystanie dofinansowania niezgodnie z przeznaczeniem wyklucza prawo do ubiegania się o dotację przez kolejne trzy lata.

5. Warunkiem uruchomienia wypłat z NFRZK jest przedłożenie do ZRZZK przez inwestora następujących dokumentów :

– zezwolenie Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie prac przy zabytku i program prac zatwierdzony przez ten organ,

– pozwolenia budowlanego, o ile jest ono wymagane,

– innych decyzji administracyjnych przewidzianych prawem,

6. Zwiększenie w okresie realizacji zadania jego planowanej wartości kosztorysowej wynikające z:

– zwiększenia zakresu rzeczowego zadania,

– zmian w dokumentacji projektowej,

– wydłużenia okresu realizacji

nie stanowi podstawy do zwiększenia łącznej kwoty dotacji celowej bez pozytywnego rozpatrzenia przez Prezydium SKOZK dodatkowego wniosku inwestora o dofinansowanie.

7. Wypłata kwot z NFRZK następuje sukcesywnie, w miarę przedkładania do ZRZZK oryginałów faktur i rachunków za wykonane prace w terminie do 45 dni od wpływu faktury (rachunku) do ZRZZK. Warunkiem wypłaty będzie dokonanie odbioru merytorycznego prac, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie dóbr kultury, a w przypadku prac budowlanych także zgodnie z przepisami prawa budowlanego. W przypadku prowadzenia prac przez inwestora we własnym zakresie, ma on obowiązek powiadomić ZRZZK o terminie odbioru prac.

Prawidłowość wydatkowania środków z NFRZK na prace budowlane potwierdza pod względem merytorycznym, rachunkowym i formalnym posiadający stosowne uprawnienia inspektor nadzoru budowlanego – patrz § 3 nin. Zasad.

Prawidłowość wykonania prac zgodnie z warunkami określonymi w zezwoleniu Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie prac przy zabytku potwierdza Komisja odbioru prac z udziałem przedstawiciela Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w protokole odbioru prac.

8. Umowa zawiera ponadto pouczenie o możliwości wystąpienia przez właściciela, po zakończeniu robót i dokonaniu ich odbioru przez właściwe służby konserwatorskie i budowlane, z wnioskiem do SKOZK o umorzenie wierzytelności.

Decyzję o umorzeniu częściowym lub całkowitym wierzytelności podejmuje Prezydium SKOZK po uzyskaniu pozytywnych opinii Komisji Programowania i Oceny Realizacji, Komisji Finansowej i Prawno-Organizacyjnej SKOZK.

9. Przy podejmowaniu decyzji o umorzeniu wierzytelności komisje problemowe i Prezydium SKOZK kierują się :

- a) wartością historyczną obiektu i znaczeniem dla kultury narodowej,
- b) zgodnością wykonanego zakresu prac z programem konserwatorskim zatwierdzonym przez Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- c) jakością wykonanych prac,
- d) terminowością wykonania prac,
- e) przestrzeganiem przepisów prawnych przy wykonywaniu prac konserwatorsko-remontowych,
- f) rangą obiektu i zakresem udostępniania go społeczeństwu,
- g) rodzajem wykonywanych prac – preferowane są prace o charakterze konserwatorskim – ratujące wystrój architektoniczny obiektu oraz układ architektoniczno-urbanistyczny,
- h) współudziale inwestora w finansowaniu zadania,
- i) dochodowością obiektu
- j) innymi szczegółowymi względami rozpatrywanymi indywidualnie w odniesieniu do każdego z obiektów.

10. SKOZK może, po zapoznaniu się z prośbą inwestora, odstąpić od dochodzenia egzekucji wierzytelności.

Decyzje w tej sprawie zapadają w formie Uchwały na posiedzeniu Prezydium SKOZK, po pozytywnym zaopiniowaniu przez komisje problemowe SKOZK.

Decyzje w sprawie umorzeń i przesunięcia terminu spłat rat oraz odstąpienia od dochodzenia egzekucji wierzytelności podejmowane są jednorazowo i są ostateczne.

11. Nie zrealizowane kwoty dofinansowania wygasają z dniem 10 grudnia danego roku budżetowego.

12. Inwestor przedkłada w terminie do 10 grudnia danego roku informację o wysokości wszystkich nakładów poniesionych w danym roku na prace remontowo-konserwatorskie w obiekcie dofinansowywanym ze środków NFRZK.

§ 6

Za prawidłowość obsługi środków NFRZK, a w szczególności za stosowanie nin. Zasad i przepisów ustawy o finansach publicznych odpowiedzialność ponosi Dyrektor ZRZZK.

§ 7

Bezpośrednie uczestnictwo w komisjach rzeczoznawców tworzonych z inspiracji SKOZK nie jest wynagradzane z NFRZK.

§ 8

Niniejsze Zasady wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2002 r.

Wojewoda MAŁOPOLSKI

Kraków, dnia 4.01.2002

GW. III. 3020/1/02

Szanowny Pan
Prof. dr hab. Tadeusz CHRZANOWSKI
Przewodniczący Społecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

Szanowny Panie Profesorze

Serdecznie dziękuję za przekazaną na moje ręce Uchwałę nr 9/2001 z dnia 4 grudnia 2001 r. podjętą przez Prezydium Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa w sprawie zasad finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa w 2002 r.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że stosownym pismem, którego kopię przekazuję w załączeniu, zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o Narodowym Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa (Dz. U. nr 21, poz. 90) zobowiązuję Zarząd Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa do stosowania zasad zawartych w Uchwale.

Z poważaniem
(-) mgr Jerzy Adamik

Kraków, dn.....

WNIOSEK

o dofinansowanie z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa prac remontowo-konserwatorskich przy zabytku

1. Wnioskodawca – właściciel (współwłaściciele), pełnomocnik, zarządca

Adres korespondencyjny wnioskującego.....

Stan własności (skarbu państwa, samorządowa, kościelna i związków wyznaniowych, prywatna, stowarzyszeń i innych organizacji) (* właściwe podkreślić)

Dokumenty potwierdzające stan własności w tym aktualny wypis z księgi wieczystej z ostatnich 3 miesięcy.....

2. Nazwa i adres zabytku, numer wpisu do rejestru zabytków województwa małopolskiego

3. Charakterystyka zabytku – opis stanu zachowania, czy występuje stan zagrożenia technicznego i ew. jego stopień.....

4. Dane techniczne obiektu (rodzaj podstawowego materiału budowlanego, zabytkowy wystrój architektoniczny, itp.) Opis funkcji aktualnej i docelowej podanej w procentowej strukturze obiektu (mieszkaniowa, usługowa, inna)

5. Wyszczególnienie przeprowadzonych w ciągu ostatnich 5 lat prac remontowo-konserwatorskich z podaniem kosztów i źródeł finansowania.....

6. Zakres rzeczowo-finansowy wnioskowanych prac remontowo-konserwatorskich wg załącznika do wniosku.

7. Wniosek dotyczy dofinansowania jednorazowego, wieloletniego?* (właściwie podkreślić)

8. Dane dokumentacyjne obiektu dotyczące stanu przygotowania do realizacji – podać czy obiekt posiada inwentaryzację i jaką dokumentację historyczną, konserwatorską i techniczno-projektową. Czy dokumentacja konserwatorska i projektowa jest zaakceptowana bądź zatwierdzona przez służbę konserwatorską i czy zostało na podstawie tej dokumentacji wydane pozwolenie na budowę?.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. Oświadczenia i zobowiązania wnioskodawcy.

Wnioskodawca oświadcza, że składając niniejszy wniosek jest świadom, że rozpatrywany on będzie w przypadku jego szczegółowego wypełnienia. Brak pełnej informacji wniosek ten automatycznie dyskwalifikuje. Wnioskodawca jest również świadom, że dostosuje się do warunków, jakie ustali przy realizacji wniosku urząd konserwatorski, a w punktu widzenia formalno-prawnego i finansowego Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa poprzez Zarząd Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa, który jest jednostką obsługującą finansowo Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa.

Niezbędne załączniki:

- aktualny wypis z księgi wieczystej (z ostatnich 3 miesięcy)
- załącznik do wniosku jak w pkt. 6

Załączniki, które winny być dołączone do pkt. 8 :

- zezwolenia Wojewódzkiego Małopolskiego Konserwatora Zabytków,
- nakazy i pozwolenia władzy budowlanej
- protokoły odbioru dotychczasowych robót w przypadku wnioskowania dofinansowania wieloletniego.

U w a g i:

1. Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa nie może być przeznaczony na opłaty związane z zajęciem pasa drogowego. Opłaty te obciążają wnioskodawcę.
2. W trakcie prac konserwatorskich właściciel obiektu zobowiązany jest umieścić na rusztowaniu następującą informację: „Prace konserwatorskie finansowane są z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa”.
3. Powyższy wniosek należy złożyć w Biurze SKOZK do dnia 30 XI roku poprzedzającego wnioskowane dofinansowanie.

.....
(podpis wnioskodawcy)

Załącznik do pkt. 6 wniosku o dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa

Lp.	Zakres rzeczowy prac	przewidywany koszt prac		źródło finansowania prac w roku objętym wnioskiem	
		ogółem	w roku objętym wnioskiem	środki własne	dofinansowanie z NFRZK
	Razem				

Uchwała Nr 9/2001

Spółecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa z dnia 4 grudnia 2001 r. w sprawie oceny realizacji programu odnowienia i konserwacji zabytków wzgórza wawelskiego do roku 2000 oraz stanowisko w sprawie II etapu programu do roku 2010 (ze szczególnym uwzględnieniem lat 2002–2005)

Spółeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa na posiedzeniu plenarnym w dniu 4 grudnia 2001 r. zapoznał się z przebiegiem i kierunkami działań konserwatorskich w obiektach architektury i sztuki na wzgórzu wawelskim, zajmujących szczególne miejsce w historii i kulturze narodu polskiego, a także stanowiących dziedzictwo kultury światowej.

Ze szczególną uwagą zapoznano się z pracami zrealizowanymi w latach 1999–2000.

Po wysłuchaniu wystąpień z-cy dyrektora Zamku Królewskiego na Wawelu prof. Marcina Fabiańskiego i proboszcza Archikatedry Wawelskiej księdza infulata Janusza Bielańskiego oraz członków SKOZK, uwzględniając wnioski z dyskusji – Spółeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa stanowi co następuje:

1. Najwspanialszy zespół zabytków architektury i sztuki usytuowany na wzgórzu wawelskim, stanowiący dziedzictwo polskiej i światowej historii i kultury potwierdzone wpisem na *I Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO* – nakłada na nas szczególny obowiązek dbałości o należyty stan ich zachowania.

2. Wysoko ocenia prace konserwatorskie i remontowe przeprowadzone w oparciu o programy realizowane w ostatnim dziesięcioleciu, staraniem Dyrekcji Zamku Królewskiego na Wawelu oraz Zarządu Bazyliki Metropolitalnej i uważa za konieczne ich kontynuowanie.

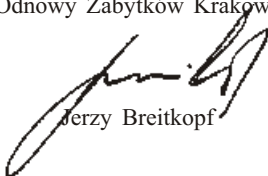
3. Opiniuje pozytywnie przedłożony przez Dyrekcję Zamku Królewskiego na Wawelu i Zarząd Bazyliki Metropolitalnej program całościowego odnowienia zabytków Wawelu – etap II do roku 2010, ze szczególnym uwzględnieniem okresu do r. 2005, w tym bowiem roku minie 100 lat od odzyskania przez społeczeństwo polskie zamku wawelskiego od austriackiego wojska i rozpoczęcia jego zasadniczej restauracji, będzie to zarazem stulecie Zamku Królewskiego jako instytucji opiekującej się Wawelem.

4. Potwierdza zasadność przeznaczenia i wydatkowania w ostatnim dziesięcioleciu środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa na prace konserwatorskie i remontowe obiektów na Wawelu i uznaje za konieczne dalsze współfinansowanie ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa zadań ujętych w przedstawionym programie, w miarę po-

siadanych możliwości oraz zwraca się do władz państwowych i samorządowych, do wszystkich, którym bliska jest sprawa światowego dziedzictwa z gorącą prośbą o pomoc w realizacji programu odnowy zabytków wzgórza wawelskiego.

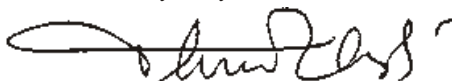
5. Szczegółowe wnioski z dyskusji przekazuje do analizy i realizacji Dyrekcji Zamku Królewskiego na Wawelu i Zarządowi Bazyliki Metropolitalnej.

Sekretarz Generalny
Społecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

Jerzy Breitkopf

Przewodniczący
Społecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

prof. Tadeusz Chrzanowski

Sprawozdanie z prac konserwatorskich przeprowadzonych na Wawelu w latach 1999–2001

W roku 1999 ukończono całościowe odnawianie elewacji Zamku Królewskiego.

Prace objęły południowy odcinek elewacji zachodniej i budynek bramny: elewację północną oraz zachodnią, tworzącą właściwą fasadę Zamku. Konserwacji poddano gotyckie, kamienne mury, odsłonięte wątki ceglane, elementy kamieniarskie (w portalach fasady uzupełniono dekoracją barwną) i uzupełniono tynki. W szczycie odtworzono kartusz z herbami Polski i Litwy z 2 połowy XVIII wieku. Prace wykonała Firma Konserwatorska Piotr Białko. W krużgankach Zamku przeprowadzono odnowienie i uzupełnienie kamiennych posadzek (w latach 1999–2000 wykonała Firma Kamex). Powyższe działania zakończyły generalne odnowienie i konserwację Zamku, rozpoczęte w roku 1991.

Największym przedsięwzięciem lat 1999–2000 było wykonanie nowej nawierzchni dziedzińca arkadowego (o powierzchni 2.938 m²). Prace przygotowawcze zaczęto w roku 1993, w ich trakcie przeprowadzono szereg badań przede wszystkim archeologicznych, które pozwoliły na ścisłe ustalenie poziomu dziedzińca z w. XVI oraz ujawniły dawny sposób brukowania łamanym kamieniem z wapienia jurajskiego. Zabezpieczono także konserwatorsko relikty murów zachowane pod ziemią, oraz wykonano niezbędne prace instalacyjne. Rezultaty badań stały się podstawą projektów: postanowiono przywrócić bruk nawiązujący do stanu historycznego. Ponieważ poszukiwania w kraju odpowiedniego kamienia nie dały dobrych wyników (dawne kamieniołomy nie istnieją, nowe złoża nie są rozpoznane) zdecydowano o sprowadzeniu kamieni z zagranicy. Wybrano kamień turecki (o nazwie handlowej Crema Rosalia), jest to wapień o znacznym stopniu krystalizacji o kolorze i fakturze zbliżonej do wapieni krakowskich, wykazujący jednocześnie cechy zapewniające trwałość. Prace wykonano według projektu powstałego w roku 1995 pod kierunkiem arch. Jana Kisielewskiego, aktualizowanego – po uwzględnieniu opinii różnych komisji – w roku 1999 przez arch. Zbigniewa Bastera, przy zasadniczym udziale arch. Janusza Smólskiego; prowadziła je firma Dolmar Jana Siuty.

Nowy bruk zastąpił żwirową nawierzchnię usypaną przez Niemców w czasie okupacji w roku 1942, która nie posiadała żadnych zalet a jedynie wady, na przemian pylistą i błotnistą w zależności od pogody. Powracając do dawnego poziomu obniżono powierzchnię dziedzińca u jego środkowej części o 1,20 m, przywracając jednocześnie dośrodkowy układ spływu wody deszczowej. Ze względów użytkowych zrezygnowano z kamienia łamanego na rzecz bruku składanego (na odpowiednim podkładzie) z kostek o kilku wymiarach, układana-

nych pasmowo, ujętego w pas obwodowy i przeciętego pasmami ściekowymi utworzonymi z płyt (w formie układu „kopertowego”); odprowadzają one wodę do dwóch centralnie rozmieszczonych studni nakrytych mosiężnymi kratami. Wzdłuż elewacji dziedziniec otrzymał nadto pas z drobnych kostek porfirowych, mających przede wszystkim znaczenie użytkowe (pod nim biegną najważniejsze ciągi instalacyjne), równocześnie stanowiący optyczną podstawę kolumn krużganków. Tak ukształtowany bruk nawiązuje do rozwiązań włoskich okresu renesansu, tym lepiej podkreślając walory architektury wawelskich krużganków.

W roku 2000 przywrócono także brukową nawierzchnię małego dziedzińca między zamkiem a archikatedrą (tzw. dziedziniec Batorego). Koncepcję opracował arch. Piotr Stępień, projekt dr Zbigniew Baster, prace wykonała firma Hydrokop. Zgodnie z projektem nawierzchnia została zróżnicowana: w części południowej tworzy ją bruk z łamanego wapienia jurajskiego, w części północnej posadzka z płytek z piaskowca wyznaczająca zarys dawnego kościoła romańskiego św. Gereona. Ważnym uzupełnieniem bruku dziedzińca arkadowego, była modernizacja (bruku) w bramie wjazdowej Zamku z wykonaniem koniecznych spadków, progów w arkadach wjazdów, ścieku wodnego itp. dokonana w r. 2001 (firma Hydrokop).

Tradycyjny bruk wapienny zastosowano również na powierzchni tarasu murów kleszczowych od zachodu: pierwsza faza. robót prowadzonych przez firmę Dolman objęła część pomiędzy Basztą Złodziejską a wejściem do Smoczey Jamy. Jednocześnie przywrócono w tym miejscu kamienną barokową kolumnę ustawioną w roku 1918 (rozebraną i znacznie uszkodzoną w roku 1970). Druga faza robót przeprowadzona w r. 2001 objęła pozostałą część tarasu (założenie nowej instalacji płyty nad Smoczą Jamą, położenie bruku, konserwacja parapetów murów otaczających itp.); w ten sposób ukończono porządkowanie obejścia od północy i zachodu rozpoczęte w r. 1992.

W latach 1999–2001 trwały prace w otoczeniu Zamku. Wykonano przeprofilowanie i umocnienie stoków północnych (nad murem tzw. cegiełkowym), według proj. dr Stanisława Karczmarczyka prace prowadziła firma Hydrokop. Na tarasie przed elewacją wschodnią usunięto nasypy z w. XIX i XX, przekładając przy tym istniejącą instalację kanalizacyjną i odsłonięto pozostałości dawnych schodów zewnętrznych. Działania te umożliwiły ponowne otwarcie wejścia do dawnego więzienia w baszcie Jordance i konserwację tego wnętrza (proj. arch. Piotr Stępień, wykonała firma Hydrokop). W r. 2001 dokonano generalnej konserwacji muru zamykającego taras od wschodu z założeniem specjalnej konstrukcji wzmacniającej, odtworzeniem ceglanego lica, oraz rekonstrukcją wejścia; równocześnie odtworzono fragment dawnego muru obronnego od południa przytykającego do baszty Jordanki. Projekt arch. Stanisława Karczmarczyka i arch. Piotra Stępnia, realizacja firma J. Kasperczyk.

W tym samym roku przeprowadzono konserwację wielobocznego bastionu (tzw. Władysława IV), na którym znajduje się pomnik Tadeusza Kościuszki,

bramy Herbowej wraz z poprzedzającym ją mostkiem i arkad nad austriacką kaponierą; roboty prowadziła firma Ars Longa. Również w r. 2001 rozpoczęto prace przygotowawcze do gruntowego odnowienia baszty Lubranki, największej średniowiecznej baszty na Wawelu (i jednej z największych w Polsce); postawiono rusztowania i przeprowadzono wstępne oczyszczanie murów oraz dokładne badania stanu zachowania.

Prócz tych działań, w latach 1999–2001 przeprowadzono na Wawelu szereg prac remontowych i adaptacyjnych prowadzonych z inicjatywy Dyrekcji Zamku Królewskiego na Wawelu. Wymienić tu należy ukończenie remontu wnętrza północnego ryzalitu budynku nr 9, urządzenie pracowni konserwacji papieru oraz pracowni konserwacji malarstwa i rzeźby, wykonanie nowych ustępów publicznych, nowej portierni przy bramie pod basztą Lubranką i inne.

W kościele archikatedralnym w latach 1999–2001 zakończono konserwację elewacji oraz dachów po stronie północnej, odnowiono kamienny barokowy mur otaczający kościół, i przeprowadzono szereg doniosłych prac we wnętrzach. Konserwacją objęto konfesję św. Stanisława (wraz ze srebrnym sarkofagiem świętego), ołtarz główny i elementy wyposażenia prezbiterium oraz wnętrza kaplic biskupa Konarskiego, biskupa Gamrata oraz Lipskich.

Szczególne miejsce zajmuje konserwacja kaplicy Świętokrzyskiej, niezwykle cennych malowideł ruskich z wieku XV, oraz tryptyków, nagrobków (w tym przede wszystkim nagrobka króla Kazimierza Jagiellończyka dłuta Wita Stwosza) i innych elementów wyposażenia. Konserwację tę przeprowadził zespół konserwatorów pod kierunkiem prof. Władysława Zalewskiego i prof. Ireneusza Płuski. Równocześnie poddano konserwacji dwa skrzydła tryptyku z około roku 1470 z przedstawieniami świętych Stanisława i Wojciecha, stanowiące cenną pozostałość gotyckiego ołtarza głównego katedry (prof. Małgorzata Schuster-Gawłowska); umieszczone na filarach w transepcie znakomicie wzbogaciły otoczenie grobu św. Stanisława. W r. 2001 przeprowadzono dokładne badania stanu zachowania wnętrza kaplicy Zygmuntońskiej; są one wstępem do zamierzonej generalnej konserwacji. Objęto działaniami również budynki należące do Kościoła, odnowiono elewację południową budynku biblioteki i archiwum kapitulnego oraz elewację wschodnią wikařówki (budynek nr 3). Większość robót w archikatedrze i budynkach kościelnych prowadziła firma Rachtan.

Prace o charakterze konserwatorskim na Wawelu były w tych latach w większości finansowane z dotacji Narodowego Funduszu Odnowy Zabytków Krakowa przyznawanej przez Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa, prowadzonej inwestorsko przez Zarząd Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa, pod stałym nadzorem Konserwatora Zabytków Wzgórza Wawelskiego.

dr Andrzej Fischinger

Program całościowego odnowienia zabytków Wawelu. Etap II do r. 2010

(Ze szczególnym uwzględnieniem lat 2002–2005)

Z końcem roku 2000 minął pierwszy, dziesięcioletni okres odnawiania i konserwacji zabytków Wawelu. Jego program opracowano w latach 1990–1991, akceptował go Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa w r. 1992 i później w r. 1995, otwierając drogę do uzyskania przez Dyрекcję Zamku Królewskiego na Wawelu oraz Zarząd Bazyliki Metropolitalnej dużych dotacji z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa. Dotacje te, oraz środki własne i pieniądze uzyskiwane od sponsorów pozwoliły na realizację większej części programu, poświęcając najwięcej uwagi obiektom o najwyższych wartościach. Kosztem 30 milionów złotych został w całości odnowiony Zamek Królewski, tak zewnątrz, jak i we wnętrzach, wraz z rekonstrukcją nawierzchni dziedzińca arkadowego i dziedzińczyka między zamkiem a katedrą. Rozpoczęto nadto szeroko zakrojone prace w otoczeniu zamku (od północy i wschodu), które obecnie są w różnych stadiach zaawansowania oraz wykonano konserwację innych obiektów, szczególnie zagrożonych zniszczeniem (grożące wręcz katastrofą budowlaną). Analogicznie postąpiono w odniesieniu do zabytków kościelnych na wzgórzu, skupiając wysiłki na odnawianiu archikatedry. W ciągu tych lat poddano konserwacji wszystkie jej skomplikowane elewacje, wyremontowano dachy oraz odnowiono kilka szczególnie cennych wnętrz i elementów wyposażenia z kaplicą Świętokrzyską na czele.

Powodem stworzenia programu całościowego odnowienia zabytków Wawelu było stwierdzenie w r. 1990 ich złego stanu i świadomość konieczności podjęcia energicznych środków zaradczych. Obecnie – po upływie dziesięciu lat realizacji programu – pozytywne zmiany są uderzające, lecz nie dotyczą wszystkich budowli wzgórza i ich otoczenia. W dalszym ciągu na przeprowadzenie koniecznych prac konserwatorskich czeka wiele jeszcze obiektów, w związku z czym koniecznym się stało opracowanie drugiego etapu całościowego odnowienia zabytków Wawelu. Etap ten nie powinien przekroczyć następnego dziesięciolecia, tj. jako termin ukończenia wszelkich zasadniczych prac na wzgórzu należy przyjąć rok 2010. Decydujące znaczenie będą miały pierwsze lata tego etapu do r. 2005. W tym roku bowiem minie 100 lat od odzyskania przez społeczeństwo polskie Zamku wawelskiego od austriackiego wojska i rozpoczę-

cia jego zasadniczej restauracji; będzie to zarazem stulecie instytucji opiekującej się Wawelem, tj. Zamku Królewskiego na Wawelu.

W szczególności drugi etap całościowego programu odnowienia zabytków Wawelu przewiduje:

1. Dokończenie prac w obejściu Zamku od północy i wschodu wraz z odtworzeniem muru oporowego pod Kurzą Stopką, wykonaniem schodów wyprowadzających z sieni Zamku oraz urządzenie ogrodów (lata 2002–2004).

2. Konserwację baszty Lubranki (Senatorskiej) wraz z odtworzeniem dachu (lata 2002–2003).

3. Konserwację baszty Sandomierskiej (lata 2003–2005).

4. Konserwację baszty Złódziejskiej (2006).

5. Odnowienie (rewaloryzację) budynku nr 7 złożonego z trzech gotyckich domów (lata 2004–2006).

6. Dokończenie odnawiania i adaptacji budynku nr 9 (ryzalit południowy r. 2002).

7. Odnowienie (konserwacja) murów obronnych systemu kleszczowego od zachodu (lata 2002–2005).

8. Odnowienie murów obwodowych, obronnych z w. XIX wraz z dwoma kaponierami i bramami wjazdowymi od północy, wschodu i południa (lata 2006–2010).

Nadto przewiduje się dalsze prace w budynku nr 5 oraz ostateczne uformowanie stoków zewnętrznych Wawelu i jego ogrodzenie. Realizacja wyżej nakreślonego drugiego etapu programu będzie możliwa po uzyskaniu odpowiednich środków finansowych. Przewidujemy, że roczna dotacja z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Krakowa winna w tych latach wynosić 2.500.000–3.000.000 zł. Program nie wymienia szczegółowo różnych prac dodatkowych o charakterze budowlano-technicznym oraz remontów prowadzonych przez Zamek Królewski na Wawelu.

W odniesieniu do archikatedry oraz budynków podlegających Zarządowi Bazyliki Metropolitalnej, drugi etap programu obejmuje:

1. Dokończenie odnowienia (konserwacji) wnętrza kaplic z kaplicą Zygmuntofską na czele.

2. Konserwację elewacji i częściowo wnętrza budynku nr 2 (obecnie Muzeum Katedralne).

3. Konserwację wraz z (ewentualną) przebudową tj. częściowemu przywróceniu stanu z przed niekorzystnego przekształcenia (4. cz. w. XIX) budynku wiskarówki (nr 3).

Wszystkie te prace winny być przeprowadzone do r. 2005.

dr Andrzej Fischinger

UCHWAŁA Nr 10/2001

Prezydium Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa z dnia 4 grudnia 2000 r. w sprawie zmiany kwalifikacji dofinansowania zwrotnego na bezzwrotne oraz prolongaty spłaty rat dofinansowań

§ 1

Prezydium SKOZK działając na podstawie *Regulaminu SKOZK* § 12, pkt. 2b oraz *Zasad finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa*, po przeanalizowaniu wniosków osób zainteresowanych, po wysłuchaniu opinii Komisji Programowania i Oceny Realizacji, Komisji Finansowej i Prawno-Organizacyjnej

p o s t a n a w i a

– umorzyć 75% wartości dofinansowania zwrotnego tj. kwotę 147.265,- z przyznanej kwoty 196.353,- udzielonego na prace konserwatorskie elewacji budynku przy ul. Westerplatte 18, stanowiącego własność Cechu Rzemiosł Spożywczych,

– prolongować terminy spłaty rat dofinansowania zwrotnego udzielonego dla obiektów:

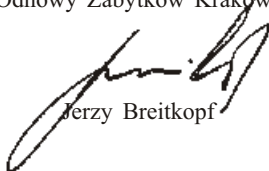
ul. Karmelicka 68 – do dnia 31 XII 2001 r., kwota II raty – 282.000,

ul. Wyspiańskiego 11 – do dnia 30 XI 2002 r. i 31 XII 2002 r. kwota rat – 39.610,

§ 2

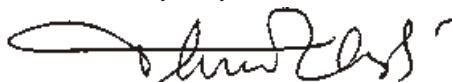
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz Generalny
Społecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

Jerzy Breitkopf

Przewodniczący
Społecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

prof. Tadeusz Chrzanowski

Na odejście Przyjaciela

Marian Kornecki 1924–2001

Przychodzi taki czas – a na mnie on właśnie przyszedł – że raz po raz kogoś z najbliższych trzeba żegnać. To nie jest radosne zobowiązanie, ale trzeba się z niego wywiązać. Myśmy sobie z Marianem wielokrotnie wypominali, kto na którym pogrzebie przemówi, a teraz kiedy to już wiadomo, czuję się wyjątkowo fatalnie, bo przecież pozostałem na tym łóżku sam, gorzej – po pół wieku – bo co tu dużo mówić: pół wieku to wedle miar ludzkiego życia czasokres nie mały, a myśmy się spotkali właśnie 50 lat temu, kiedy to zacząłem pracować w wojewódzkim Urzędzie Konserwatorskim, któremu przewodził wówczas jeszcze Józef Dutkiewicz. Moje refugium to była w ówczesnym lokalu przy Rynku Kleparskim łazienka z wanną, umywalnią, dwoma stołami, zdezelowanym fotelem i jeszcze bardziej zdezelowaną kanapą. W tym refugium pojawił się pewnego dnia wysoki, szczupły młody człowiek o wyrazistym profilu i rozsiadł się pieczołowicie, wybierając pomiędzy nachalnymi sprężynami ociupinkę miejsca dla swego kościstego tułowia. I zaczął odtąd nawiedzać mnie regularnie, aż mu się wreszcie udało mnie namówić, abym na następną fotograficzno-rowerową wyprawę wybrał się razem z nim. No i pojechaliśmy – do Bochni, Jasienia, Wiśnicz, Rajbrotu i Lipnicy Murowanej, a w drodze powrotnej strzeliła mi dętka w rowerze i to tak, że niczego już się skleić nie dało. I mój towarzysz mnie nie opuścił, więc razem dopchaliśmy rowery do stacji w Bochni i szczęśliwie, choć srodze zziajani, wróciliśmy do Krakowa.

Tym młodym człowiekiem był Marian Kornecki, magister po studiach prawniczych zatrudniony mniej więcej w tym samym czasie co ja w Urzędzie Konserwatorskim. Tu zaczynają się i kończą podobieństwa między nami: obaj studiowaliśmy nie to co należy, ale co wybraliśmy za namową „starszych”, bo co to takiego historia sztuki? Czy z czegoś takiego można żyć?

W ostatnim dniu 2001 r. Marian odszedł od nas niespodziewanie, zostawiając po sobie wiele smutku i wiele sympatii. Ogólnie lubiany, chociaż był z niego złośnik i nerwus. Miał swoje święte zasady ochroniarские, na które ja już dawno spuściłem kotarę wyrozumiałości i przekonania, że niczego nie sposób uratować przed zagładą nadchodzącą ze strony czasu i człowieka. Prof. Dutkiewicz organizował w tym czasie studium konserwatorskie na Akademii Sztuk Pięknych, a na jego stolcu zasiadła malutka, ale pełna niespożytej energii dr Hanna Pieńkowska. Ja zresztą dalej robiłem zdjęcia dla archiwum Urzędu Konserwatorskiego i robiłem to jeszcze długo, bo moim skrytym marzeniem było nie wiązać

z żadną instytucją, ale okazało się to niemożliwe. Chyba w 1953 zaczęliśmy w okresie wakacyjnym dokonywać objazdów inwentaryzacyjnych, do czego wprząął nas już też odeszły przyjaciel: Jerzy Z. Łoziński, szef Redakcji *Katalogu Zabytków* w Instytucie Sztuki PAN, a później także profesor na Uniwersytecie Toruńskim. I tak się zaczęły lata tułaczki po narodowych wertepach, początkowo inwentaryzatorskie, później redakcyjne, początkowo jeszcze wciąż rowerowe, potem motocyklowe, a wreszcie samochodowe.

I trzeba przyznać, że wówczas już uświadomiliśmy sobie w pełni, że tak – ten wtórny wybór był słuszny, że nie tylko przypadła nam w udziale robota pasjonująca, ale z całą pewnością potrzebna, a może nawet niezbędna, bo chociaż podejmowaliśmy spadek po znakomitych krakowskich inwentaryzatorach z końca XIX i z XX wieku: po Lepszym, Tomkiewiczzu, Szydłowskim, Szablowskim, to jednak był to tylko załazek tego, co powinno było już dawno być zrobione. A w tej robocie jakoś bardzo dobrze uzupełnialiśmy się i współpracowali. Marian zawsze z grubym zeszytem w twardej, kartonowej oprawie szkicował na zawołanie rzuty inwentaryzowanych budowli i ich widoki oraz notował wszelkie dyktowane mu uwagi. Potem – po powrocie do Krakowa spotykaliśmy się w moim mieszkaniu i w godzinach popołudniowo-wieczornych przepisywaliśmy na maszynie „urobek” naszego kolejnego objazdu.

W ten sposób rosła biblioteka małych, białych i zgrzebnych zeszytów wydawnictwa *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce* oraz czarnych Marianowych zeszytów, która do dziś stanowi (i stanowić będzie) kopalnię wiedzy o tym, co widzieliśmy i opisywali w terenie. Ile było przy okazji tych wędrówek przygód, ile odkryć, możnaby spisać osobne dzieło memuarystyczne, ale przecież nie o to chodzi, a zresztą Marian opisał część takich inwentaryzacyjnych wspomnień i opublikował to w „Biuletynie Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa”. Więc podsumowując tę część naszej pracy stwierdzić należy, że wykonaliśmy w pełnym zakresie *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce* dla dwóch województw: opolskiego i bydgoskiego (oczywiście w granicach sprzed reformy administracyjnej 1975 r.), a ponadto kilka zeszytów dla powiatów z innych województw. W latach 70-tych zaprzestaliśmy prac terenowych, bośmy się tak jakoś niepostrzeżenie stali dwójką starszych panów, a niby ile można w fachu inwentaryzatorskim nawłóczyć się po ojczystych ostępach?

Wspomniany tu rok 1975 był w jakimś sensie katastrofą dla naszych prac i radykalną zmianą w naszych życiorysach: uległ likwidacji Urząd Konserwatorski w jego dawnym składzie, dr Hanna Pieńkowska, nie bez wpływu tych wydarzeń, zmarła przedwcześnie, a pracowników przejął Urząd Konserwatorski Miejski, któremu powierzono kieszonkowe województwo krakowskie utworzone w wyniku owej reformy. Dla Mariana zabrakło tam miejsca, więc – bo w międzyczasie zostałem zaangażowany na stanowisko zastępcy dyrektora w krakowskim Oddziale Pracowni Konserwacji Zabytków ściągnąłem druha do tej instytucji i stworzyłem z nim razem nową placówkę inwentaryzacji wiejskiego i małomiasteczkowego budownictwa (nie tylko zresztą w okolicach Krako-

wa). Ale i tu nie popracowaliśmy razem zbyt długo: ja trafiłem na Katolicki Uniwersytet Lubelski. Marian pozostał w swej „własnej” placówce w PKZ-etach. Ale i tym razem drogi nasze znów się zeszyły. Mniej więcej w tym samym czasie obaj przeszliśmy na emeryturę i ja w tej epoce gwałtownych zmian wszedłem w skład Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa i dalej tkwię tam jako przewodniczący, jakże więc mogłem nie wykorzystać faktu, że Marian też wreszcie został emerytem? Więc ściągnąłem go do onegoż SKOZK-u powierzając prowadzenie najważniejszej w tym organie komisji: programowania prac i kontroli realizacji. I teraz pytam wcale nie retorycznie: jak ja sobie dam rady bez Ciebie, Marianku. Czy godziło się coś takiego robić druhowi? Zostawiać go na lodzie niespodziewanie zimowej zimy?

Chciałem jednak – choćby pobieżnie podsumować tak długi okres pracy mego przyjaciela? O pracy w Urzędzie Konserwatorskim nie będę się rozpisywał, bowiem składały się na nią setki mniejszych i większych spraw. Chciałem tylko podkreślić, że poza czysto urzędowymi sprawami Marian rozwinął żywą działalność edytorską, publikując serię cennych tomów „Materiałów i Studiów”, gdzie znalazło się szereg cennych rozpraw z rozmaitych inicjatyw terenowych. W tym zaś zakresie stał się promotorem prac organizacyjnych przy tworzonych podówczas muzeach skansenowskich, a szczególnie tego w Lipowcu, u stóp dawnego zamku krakowskich biskupów, gdzie zgromadzono budowle reprezentacyjne dla regionu krakowskiego.

W spółce napisaliśmy i opublikowali kilka książek, w tym: *Sztukę Śląska Opolskiego*, *Sztukę Ziemi Krakowskiej*, *Złotnictwo toruńskie*, *Polskie pomniki w świątyniach Rzymu*, a dodatkowo w spółce z Rysiem Brykowskim *Sztukę Rumunii*, którą spenetrowaliśmy w kilku „syrenkowatych” objazdach. Osobno zaś z Brykowskim Marian wydał tom poświęcony drewnianej architekturze kościelnej Małopolski Południowej.

W ostatniej fazie swego żywota Marian też zajął się pedagogią i w katedrze Etnologii Słowian na UJ przez wiele lat prowadził wykłady i w ogóle bardzo chętnie podejmował się wszelkiego rodzaju prelekcji, pokazując setki przezroczycy, których sam wykonywał krocie. W Stowarzyszeniu Historyków Sztuki głosił cyklicznie odczyty poświęcone drewnianym kościołom, a korzystając z przyjaźni w Regionalnym Ośrodku Studiów i Dokumentacji (którego był konsultantem) wydawał następnie małe powielane zeszyty „kościółkowe” i zebrała się tego niemała biblioteczka.

To wszystko co tu zapisałem, to tylko fragment jego rozległej działalności, był bowiem prawdziwym „pracoholikiem”, a jego dorobek jest imponujący. W 1999 r. urządzono mu jubileusz 75-lecia urodzin, a zespół pracowników (do tego kolegów i przyjaciół) z Ośrodka Dokumentacji Zabytków z Warszawy i z Ośrodka Regionalnego ufundował mu z tej okazji Księgę Jubileuszową dedykowaną Doktorowi Marianowi Korneckiemu pod tytułem: *PATIENTIA ET LABOR*, co doskonale charakteryzuje postawę życiową Mariana. W tomie tym, oprócz zbioru szeregu cennych artykułów, znalazła się też *Bibliografia prac*

Mariana Korneckiego do roku 1998, opracowana przez Stanisława Kołodziej-
skiego, a obejmująca 15 stron spisanych petitem pozycji jego ogromnego dorob-
ku. Uroczystość odbyła się dzięki przyjaźni ojców Franciszkanów Konwentual-
nych i serdecznej przyjaźni, która łączyła (i łączy) SKOZK z ówczesnym
gwardianem Ojcem Bogumiłem Stachowiczem w klasztorze tegoż zgromadze-
nia. Była to przesympatyczna uroczystość, którą jubilat przyjął z prawdziwą ra-
dością, zwłaszcza że z tej okazji tenże Ośrodek Dokumentacji Zabytków w War-
szawie oraz Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturalnego
w Krakowie wydały monumentalne dzieło Mariana: *KOŚCIOŁY DREWNIANE
W MAŁOPOLSCE*.

Ja tu podałem jedynie wybór dokonań Mariana i łatwo by mi było go powię-
kszać, bo materiałów w tym względzie jest wiele. Ale zdaję sobie sprawę z mo-
żliwości druku i z cierpliwości czytelników, więc kończąc ten z bardzo własnej
perspektywy i na gorąco pisany nekrolog chciałbym w jakiejś mierze oddać
zmarłemu tak niespodziewanie przyjacielowi hołd i jakoś wynagrodzić mu te
wszystkie dokuczania, prześmiewki i żarty, które znosił ode mnie. I właśnie
w tym „znoszeniu” najwyraźniej ujawniła się ta cecha jego charakteru, którą
umieszczono jako tytuł na Jego „Księdze Jubileuszowej”. Marian był docenia-
ny, a przede wszystkim był otoczony powszechną przyjaźnią, a nawet miłością,
o czym świadczyły owe dziesiątki telefonów, które natychmiast po jego odejś-
ciu do mnie dotarły. Ale jednocześnie pragnąłbym, aby owa serdeczna pamięć
o nim zyskała sobie trwałość i dała mu to, z czego z pewnością będzie się rado-
wał tam, gdzie obecnie przebywa i skąd ogląda swe umiłowane drewniane ko-
ściółki i tę grupę wielbicieli, których po sobie zostawił, na swym ukochanym,
rodzinnym, wyboistym „krakowskim bruku”.

Tadeusz Chrzanowski

Poglądy konserwatorskie Mariana Korneckiego

Nagle odejście Mariana Korneckiego skłania do refleksji nad Jego pięknym życiem i Jego bogatym dorobkiem naukowym. Szczególną pozycję w tym dorobku – obok studiów nad drewnianymi kościołami i w ogóle drewnianą architekturą w Polsce, obok badań nad dziełami gotyckiej plastyki – stanowią rozważania dotyczące różnorodnych problemów konserwatorskich.

Polscy konserwatorzy rzadko formułowali swe teoretyczne zasady w sposób pełny i całościowy. Nasza myśl konserwatorska nie wydała swego Riegla, Dvořáka czy Frodla. Doktryny i poglądy konserwatorskie Stanisława Tomkowicza, Jerzego Remera, Józefa Edwarda Dutkiewicza, Hanny Pieńkowskiej trzeba rekonstruować w oparciu o liczne publikacje. Nie inaczej rzecz się ma i z Marianem Korneckim: w Jego bogatym dorobku naukowym, obejmującym niemal 400 pozycji¹, przynajmniej co czwarta praca porusza problematykę konserwatorską.

Niniejszy artykuł nie rości sobie pretensji do podsumowania tego ogromnego dzieła. Raczej zwraca uwagę na tak istotne, a dotąd jakby niedostrzegane fakty:

– że Marian Kornecki, wiążąc całą swą pięćdziesięcioletnią pracę zawodową z działalnością na rzecz ochrony zabytków, jawi się w świetle swych licznych publikacji jako jeden z czołowych teoretyków konserwacji zabytków w Polsce po II wojnie światowej;

– że nigdy nie poprzestawał na pracy teoretycznej, lecz formułowane przez siebie zasady i poglądy wiązał z własną działalnością zawodową i społeczną.

Myśl konserwatorska Mariana Korneckiego ewoluowała, obejmowała coraz to nowe dziedziny, była otwarta na nowe doświadczenia i inspiracje. Sam pisał w r. 1980:

Nie pierwszy raz dostrzec można jeśli nie brak doktryny konserwatorskiej, to jej szybkie przemijanie i dezaktualizację, co stwierdzić można z perspektywy czasu, zwłaszcza gdy raz po raz poddawać musimy rewizji własne poglądy sprzed lat i oparte na nich rezultaty.

Nie oznaczało to jednak u Mariana relatywizmu: „Podstawą zawsze aktualnej

¹ *Bibliografia prac Mariana Korneckiego do roku 1998*, opr. S. Kołodziejcki, *Patientia et tempus. Księga jubileuszowa dedykowana doktorowi Marianowi Korneckiemu*, Kraków 1999, s. 9–25. Bez tego świetnego „przewodnika” po dorobku naukowym Mariana Korneckiego opracowanie niniejszego tekstu byłoby zadaniem niezmiernie trudnym.

'doktryny' będzie świadomość wartości obiektu będącego przedmiotem zabiegów, uzyskiwana poprzez analizę i ocenę opartą na kryteriach naukowych"².

Na poglądy konserwatorskie Mariana Korneckiego wpływ miało środowisko krakowskich konserwatorów, historyków sztuki i architektów: Józef Edward Dutkiewicz ze swymi konserwatorskimi aranżacjami wiążącymi sztukę dawną i nową³, Hanna Pieńkowska⁴ z wizją kompleksowej ochrony dóbr kultury i zabytkowych struktur przestrzennych⁵, Janusz Bogdanowski z metodologią badania i waloryzowania krajobrazu⁶, Tadeusz Chrzanowski⁷, wraz z którym dokonał cennego, a tak mało znanego podsumowania krytycznego stanu zabytków i ich ochrony w Polsce⁸. Najwięcej jednak zawdzięczał swej własnej pracy i swoim pasjom inwentaryzatora, badającego dzieło sztuki przede wszystkim przez bezpośredni z nim kontakt.

Wśród zainteresowań i studiów konserwatorskich Mariana Korneckiego wyróżnić można kilka szczególnie istotnych działów. Są to: ochrona rodzimego krajobrazu kulturowego, ochrona szczególnie zagrożonych dzieł i zespołów budownictwa drewnianego, ochrona integralności zbiorowego dzieła sztuki (jakim jest np. wnętrze zabytkowego kościoła), problemy aranżacji konserwatorskich obejmujących zarówno zespoły architektoniczne, jak wnętrza zabytkowych budowli, jak wreszcie pojedyncze dzieła sztuki poddawane ingerencji konserwatorskiej, zagadnienia ewidencji i dokumentacji konserwatorskiej. Wniósł też Marian wielki wkład w organizację opieki nad zabytkami, w opracowywanie kompleksowych programów ich ochrony; szczególne znaczenie miała tu jego praca w Wojewódzkim Urzędzie Konserwatorskim (1951–1975) i w Społecznym Komitecie Odnowy Zabytków Krakowa (od r. 1990 do śmierci).

Rodzimy krajobraz kulturowy – przy całym jego regionalnym zróżnicowaniu, uchwytnym w oparciu o skrupulatne penetracje terenowe – jawi się u Mariana Korneckiego w pierwszym rzędzie jako krajobraz drewnianych miasteczek i wsi. Także jako krajobraz zagrożony, unicestwiany przez

² M. Kornecki, *Problemy konserwacji malowideł ściennych w województwach jeleniogórskim i legnickim – sympozjum konserwatorskie*, „Ochrona Zabytków” 33, 1980, z. 2, s. 181.

³ M. Kornecki, *Profesor Józef E. Dutkiewicz, konserwator i twórca – jakim go zapamiętałem*, [w:] *Drogi współczesnej konserwacji. Aranżacja, ekspozycja, rekonstrukcja. Profesorowi Józefowi E. Dutkiewiczowi w 30. rocznicę śmierci*, red. M. Ostaszewska, „Studia i Materiały Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASP w Krakowie” IX. cz. 1, Kraków 1999, s. 30–37.

⁴ M. Kornecki, *Hanna Pieńkowska (1917–1976)*, „Folia Historiae Artium” XIII, 1977, s. 147–153.

⁵ H. Pieńkowska, *Nowa metoda planowania konserwatorskiego*, „Teki Komisji Urbanistyki i Architektury” XII, 1978.

⁶ J. Bogdanowski, *Metoda „Jednostka-wnętrze” w rewaloryzacji krajobrazu miast zabytkowych*, „Teki Komisji Urbanistyki i Architektury” XII, 1978.

⁷ Por. m.in.: T. Chrzanowski, *Rekonstrukcja – odtwarzanie – makieta*, „Teki Komisji Urbanistyki i Architektury” XI, 1977.

⁸ [T. Chrzanowski, M. Kornecki], *Ochrona zabytków w Polsce. Próba oceny i diagnozy*, „Miesięcznik Małopolski” 1985, nr 7–8, s. 2–20 (publikacja w „drugim obiegu”).

współczesność, stający się kategorią historyczną. „Jest więc wieś i miasteczko – pisał w r. 1988 – (...) wizytówką tożsamości krajobrazu kulturowego, w większym stopniu świadcząc o jego właściwościach i geniuszu niż przejawy sztuki elitarniej, wspólnej szerszym kręgom kulturowym”. Do pojęcia „oblicza kulturowego” należy „zapis historii w konkretnym krajobrazie, na którego ukształtowanie i identyczność oddziaływały złożone czynniki, zarówno pierwotne, pochodzące od tworców natury, jak i wtórne, będące wynikiem działalności człowieka”. Owe „czynniki wtórne (...) to osadnictwo, systemy społeczno-polityczne, rodzaje gospodarki, względy etniczne i demograficzne”, a więc czynniki, które „ulegając przemianom (...), prowadzą do różnorodności ukształtowania przestrzeni kulturowej”. To właśnie „podobieństwo czynników i wspólnota dziejów całych obszarów zadecydowały o wykształceniu cech wspólnych, które uważać można za właściwe i miarodajne dla każdego kraju i regionu, a które harmonijnie rozwijane przez pokolenia wytworzyły bogactwo panoramy kulturalnej, dzieło człowieka w konkretnej przestrzeni, dzieło stanowiące o tożsamości społeczeństw regionalnych i narodów”⁹. W krajobrazie kulturowym ziem polskich szczególną rolę gra budownictwo drewniane, w którym „odzwierciedlają się (...) z jednej strony refleksy kultury duchowej, idee i dążenia, sposób życia, praca i obyczaj, z drugiej materialny byt ludności”¹⁰. Marian Kornecki rozumiał, że pełne uratowanie polskiego krajobrazu kulturowego jest w dzisiejszej rzeczywistości nierealne, podobnie, jak – z innych względów – nie było realne przed rokiem 1989. W ocenie zniszczeń rodzimego krajobrazu i wpisanych weń zabytków dochodzi do głosu ton publicystyczny: „Jak wiemy powojenna zawierucha zmiotła najpierw większość dworów wiejskich, odwiecznych ostoi polskości i kultury narodowej. Kolejny cios rozgromił młyny i wiatraki (...). Inne zabytki wsi, okrzyczane jako pomniki zacofania i nierówności społecznej, ustąpiły szczęśliwej przyszłości (...) i tak zwanej radosnej twórczości, urągającej zasadom gospodarki przestrzennej i planowej”¹¹. W obliczu „przykładów barbarzyństwa, złej woli i prymitywnego doktrynerstwa” – przeważnie nie udawały się zamierzenia adaptowania kompleksów dawnego budownictwa do nowych celów, rewaloryzacja zabytkowych miast mogła się sprawdzić tylko tam, gdzie znalazły się poważne środki finansowe. Pojęcia „wsi i miasteczka” odnoszą się już tylko do historii. Dziś „w miejsce wsi jako organizmów społeczno-ekonomicznych, ostoi tradycji i ciągłości kulturowej, pojawia się niezbyt sprecyzowane pojęcie 'osiedli wiejskich', które przestają być synonimem tradycji”, zaś „proces zanikania miasteczka ma jeszcze ostrzejszy prze-

⁹ M. Kornecki, *Wieś i miasteczko – o czym mówimy?*, [w:] *Wieś i miasteczko u progu zagłady. Materiały Konferencji Naukowej Stowarzyszenia Historyków Sztuki*, Wojnowice, marzec 1988, red. T. Rudkowski, Warszawa 1991, s. 20, 22.

¹⁰ M. Kornecki, *Miejsce budownictwa drewnianego w krajobrazie kulturowym Polski*, „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki” XXXII, 1987, z. 3–4, s. 167.

¹¹ M. Kornecki, *Wieś i miasteczko*, s. 29.

bieg i zaczął się znacznie wcześniej”¹². Ratowanie kulturowego krajobrazu poprzez wiązanie go ze współczesnym życiem może odbywać się tylko poprzez świadome projektowanie. Bowiem „wciąż jeszcze pozostaje problem regionalizmu, do którego uporeczywie nawiązują teoretycy i twórcy nowej architektury, pragnący czerpać inspirację z motywów tradycyjnych (...). Tym samym pragną zabezpieczyć na przyszłość tożsamość krajobrazu Polski”¹³. Tendencja ta nie zawsze jednak prowadziła do sukcesów: po niewątpliwych osiągnięciach z początku XX wieku „kolejne próby propagowania form neoregionalnych (...) nie przyniosły w pełni spodziewanych rezultatów w konfrontacji z preferowaną, rozmaicie rozumianą nowoczesnością, prowadzącą do swoistego eklektyzmu odwzorowań”¹⁴. Drogą innego rodzaju jest traktowanie krajobrazu kulturowego jako rodzaju muzealnego eksponatu¹⁵. Tą drogą jest tworzenie skansenów, rozumianych – zgodnie z ideami reprezentowanymi przez Hannę Pieńkowską – jako stosunkowo niewielkie założenia, prezentujące zespoły zabudowy w kontekstach krajobrazowych zbliżonych do właściwych im form krajobrazu kulturowego¹⁶. Idee te Marian Kornecki konkretyzował dzięki swej bogatej wiedzy wyniesionej z wieloletnich penetracji terenowych, określając programy skansenów rozumianych jako oddziały Wojewódzkiego Parku Etnograficznego, obejmującego województwo krakowskie w granicach sprzed roku 1975¹⁷. Wzorów dla racjonalnej ochrony krajobrazu kulturowego szukał Marian Kornecki za granicą, np. w Holandii, podkreślając zgodne współdziałanie władz konserwatorskich (państwowych i samorządowych) oraz organizacji pozarządowych w ochronie rodzimego krajobrazu i jego symbolu – wiatraków¹⁸. Przekształcenia krajobrazu w Polsce w ostatnich dziesięcioleciach Marian Kornecki oceniał bardzo krytycznie, wskazując na zerwanie historycznych więzi pomiędzy dziełami człowieka a dziełami przyrody: „kiedyś budownictwo pozostawało i rozwijało się w logicznym związku z otaczającą przestrzenią, stawało się jej

¹² Tamże, s. 25, 26.

¹³ Tamże.

¹⁴ M. K o r n e c k i, *Małomiasteczkowy drewniany dom z facjatką na Podbeskidziu*, „Teki Krakowskie” VII, Kraków 1998, s. 84.

¹⁵ M. K o r n e c k i, *Polnische Wege zur Wiederaufwertung des Dorfes*, [w:] *Beiträge zur Landeskunde* 54, Trier 1979, s. 53–81.

¹⁶ H. P i e ń k o w s k a, *Projektowana sieć parków etnograficznych Ziemi Krakowskiej oraz problem wojewódzkiego parku etnograficznego*, „Biuletyn Informacyjny” PKZ VII, Warszawa 1967; t a ż, *Aktualna problematyka parków etnograficznych woj. krakowskiego*, „Materiały i Sprawozdania Konserwatorskie Województwa Krakowskiego”, Kraków 1969; t a ż, *Problem organizacji parków etnograficznych Ziemi Krakowskiej*, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku” X, 1969.

¹⁷ M. K o r n e c k i, *Materiały do założeń oddziału tarnowskiego Wojewódzkiego Parku Etnograficznego*, „Materiały i Sprawozdania Konserwatorskie Województwa Krakowskiego”, Kraków 1969, s. 83–96; M. K o r n e c k i, M. M a j k a, *Materiały do założeń regionalnego parku etnograficznego w Lipowcu*, tamże, s. 131–152.

¹⁸ M. K o r n e c k i, *Z problematyki ochrony zabytków i budownictwa w Holandii*, „Ochrona Zabytków” XXIX, 1976, z. 1, s. 45, 51nn.

integralną częścią; dzieła przyrody i człowieka tworzyły spójne wartości kulturowe decydujące o tożsamości kraju i regionu. Dziś ten odwieczny, harmonijny proces został brutalnie przerwany”¹⁹.

W kontekście tradycji kulturowych i kulturowego krajobrazu – ujmował Marian Kornecki problematykę ochrony drewnianych kościołów, których badania stanowiły jedną z jego wielkich pasji życiowych²⁰: „W historycznej perspektywie budownictwo drewniane jawi się nam jako nierozłączny składnik tożsamości kulturowej krajobrazu polskiego (...). W tej panoramie szczególne miejsce zajmowały świątynie, będące nie tylko czołowymi osiągnięciami ciesielstwa, ale zarazem istotnymi elementami struktur osadniczych zarówno w fizycznym – jako dominanty architektoniczne – jak i ideowym wymiarze”. Drewniany kościół katolicki w Polsce traktować należy jako fenomen, niestety nie doceniany ani w Polsce, ani za granicą: „powszechna historia sztuki szczyci się m.in. trzydziestoma norwesкими kościołami drewnianymi, zapewniając im należyte miejsce w dorobku kultury europejskiej (...). Synteza sztuki europejskiej nie jest natomiast zbyt łaskawa dla tej najbardziej polskiej karty (...). Czego zresztą oczekiwać od obcych, skoro sami problematykę tą usuwamy na margines, pasjonując się w zamian choćby drobnym nawet refleksem sztuki obcej przeszczepionej na naszą (...)”²¹. Marian Kornecki szeroko analizował procesy niszczenia kościołów drewnianych, narastające – mimo protestów środowisk konserwatorskich – od 2 połowy XIX wieku, gdy rozpoczęło się „masowe burzenie kościołów dawnych, przede wszystkim drewnianych. Po raz pierwszy (...) ujawnił się (...) czynnik przyśpieszonej destrukcji: świadome dążenie człowieka, konkretne ukierunkowanie”²². Teoretycznie w Trzeciej Rzeczypospolitej polskie kościoły drewniane mogłyby wreszcie doczekać się po-

¹⁹ M. Kornecki, *Krajobraz kulturowy regionu gorczańskiego*, „Teki Krakowskie” II, Kraków 1995, s. 59.

²⁰ Por. M. Kornecki, *Kościół w Siemiechowie i południowo-malopolska grupa gotyckich kościołów drewnianych*, „Biuletyn Historii Sztuki” XXXI, z. 3, s. 348–353; tenże, *Uwagi do systematyki gotyckich kościołów drewnianych w Małopolsce*, „Teki Komisji Urbanistyki i Architektury” IV, 1970; tenże, *Małopolskie kościoły drewniane w XVI i XVII wieku. cz. I*, tamże X, 1976, s. 129–146; *cz. II*, tamże XI, 1977, s. 115–130; tenże, *Małopolskie kościoły drewniane doby baroku (XVIII w.), cz. I*, tamże XII, 1978, s. 205–218; *cz. II*, tamże XIII, 1979, s. 117–132; *cz. III*, tamże XIV, 1980, s. 123–134; tenże, *Drewniane kościoły XIX i XX wieku w Małopolsce, cz. I*, tamże XV, 1981, s. 187–201; *cz. II*, tamże XVI, 1982, s. 227–238; *cz. III*, tamże XVII, 1983, s. 243–255; tenże, *Gotyckie kościoły drewniane na Podhalu*, Kraków 1987; tenże, *Drewniana architektura sakralna w Polsce. Zagadnienie typów i form regionalnych w rozwoju historycznym*, „Ochrona Zabytków” XLV, 1992, z. 1–2, s. 7–31; tenże, *Kościół drewniane w Małopolsce: zagadnienie uwarunkowań oraz systematyki typów i form architektury (od średniowiecza do XX wieku)*, Kraków 1999; R. Brykowski, M. Kornecki, *Kościół drewniane w Małopolsce południowej*, Wrocław 1984.

²¹ M. Kornecki, *Drewniane kościoły w Polsce i problemy ich ochrony. Znaczenie – zagrożenie – perspektywy zachowania*, [w:] *Ars sacra et restauro*, red. J. Kowalczyk, Warszawa 1992, s. 148, 151.

²² Tamże, s. 154.

wszechnego uznania: „Minęła zhora, kładąca się cieniem na wysiłki ponoszone przez wiele lat w służbie ochrony zabytków. Nie ma już 'planów' inwestycji kościelnych, limitowanych politycznymi przesłankami. Dysponujemy nowoczesną technologią, pozwalającą ratować drewno od destrukcji biologicznej. Znamy doktryny i metody działań konserwatorskich, odpowiadających europejskim standardom. Mamy przeszkolone kadry, umięjące realizować nawet skomplikowane zabiegi. Ale uruchomiona nieopanowana pogarda dla starych, drewnianych świątyń, podsycana niewiedzą i arogancją, zagraża resztkom jakże delikatnej materii”. Pasja konserwatorska Mariana Korneckiego sięgała po argumenty natury religijnej i etycznej. Bezmyślne likwidowanie sacrum, od stuleci związanego z drewnianą świątynią, widział w kategoriach profanacji: „Odwieczne świątynie, wymodlone przez wiele pokoleń, miejsca uświęcone sprawowaniem Ofiary i sakramentów, czego wymiar przekracza wątpliwe ambicje, albo taki czy inny rachunek ekonomiczny, gdy mówi się, że nie stać nas na ratowanie nikomu już niepotrzebnego kościoła”. Widok opuszczonego wnętrza drewnianego kościoła (w Olszówce na przedpolu Gorców, przed spalaniem w r. 1993 ?) przeżywał niezwykle osobiście: „Wchodząc do wnętrza zdjąłem nakrycie głowy, lecz poinformowano mnie, że nie trzeba; dziś chłodny dzień, a nabożeństw już się nie odprawia (...). Budzi się gwałtowny protest. Sprofanowany kościół, miejsce uświęcone modlitwą wielu pokoleń, wokół, a może i pod nogami groby dawno pomarłych (...). Tak być nie może (...). Wiemy, że stary i nowy kościół, to części tego samego drzewa, zintegrowanego od korzeni po najmłodsze pędy. Te ostatnie obumierać mogą, gdy braknie więzi łączących stare z nowym”²³. Walka Mariana Korneckiego o ratowanie ginących kościołów drewnianych miała różne oblicza. Niszczenie wielu kolejnych świątyń, ale także nieliczne wypadki ich skutecznego ratowania, odnotowywał w coraz częstszych publikacjach, z których dziesiątki to opracowywane i rozprowadzane w latach 1993–2001 własnym staraniem zeszyty *Kościół Drewniane*, prezentowane na posiedzeniach założonej i kierowanej przezeń sekcji kościołów drewnianych w krakowskim oddziale Stowarzyszenia Historyków Sztuki²⁴. Organizował objazdy naukowe poświęcone drewnianej architekturze sakralnej, opracował dla władz konserwatorskich wykaz kościołów drewnianych postulowanych do wpisania na listę światowego dziedzictwa kulturowego, występował z referatami na licznych sesjach naukowych i popularnych, kierowanych pod adresem władz konserwatorskich i kościelnych.

²³ Tamże, s. 164, 166–167.

²⁴ Zob. m.in.: M. Kornecki, *Utracony klejnot Gorców*, „Wiadomości Konserwatorskie” 4/27/VII, 1993, s. 10–11 (kościół w Niedźwiedziu); t e n ż e, *Wspomnienie o drewnianym kościele w Niedźwiedziu*, „Kościół Drewniane” nr 4, Kraków 1993; t e n ż e, *Splonął kościół w Międzyrzeczu Górnym*, t a m ż e nr 2, 1993; t e n ż e, *Splonął kościół w Sieklówce*, tamże nr 5, 1993; t e n ż e, *Co sływać w Libuszy?*, tamże nr 6, 1993; t e n ż e, *Kościół w Olszówce spalony*, „Kościół Drewniane” nr 11, Kraków 1993; t e n ż e, *Jak „zniknął” kościół w Wielgiem?*, tamże nr 14, 1994.

²⁵ Można by tu chyba mówić o nawiązaniu do myśli Jana Zachwatowicza, który odbudowę

Stojąc zdecydowanie na gruncie priorytetu autentyzmu substancji zabytkowej w procesie konserwatorskim (zob. niżej), Marian Kornecki dopuszczał rekonstrukcje uzasadnione klęskami elementarnymi (jak pożary)²⁵, a także rekonstrukcje dyktowane troską o kulturowy krajobraz. Zapewne nieprzypadkowo – w swym artykule o ochronie zabytków Holandii – tak silnie zaakcentował stosowane w Amsterdamie zasady rekonstruowania fasad i brył, współdecydujących o miejskim krajobrazie, podkreślając zarazem, że nie chodzi tu o fantazje, lecz działania oparte na pełnej dokumentacji naukowej; w ramach tej „zakrojonej na dużą skalę rekonstrukcji elementów zabytkowych wznosi się na nowo brakujące szczyty, odtwarza bogaty detal zdobniczy, a nawet przywraca budowlom ich pierwotny, mniejszy gabaryt. Tego typu ingerencje mogą budzić wątpliwości, podkreślić jednak należy, że podstawą rekonstrukcji są szczegółowe studia i badania”²⁶. W podobnych kategoriach widział też odbudowy niszczonej przez pożary drewnianych kościołów, tworząc niejednokrotnie naukowe przesłanki dla tego rodzaju działań²⁷.

Współczesne zabiegi konserwatorskie – pisał w kontekście zniszczenia przez pożar kościoła na Woli Justowskiej – obejmujące czynności o bardzo szerokim zasięgu, a nierzadko (...) dotyczące elementów większych kompleksów i całych zabytkowych struktur przestrzennych, nie ograniczają się tylko do substancji dawnej. Obejmują czynności realizowane metodami konserwatorskimi, które prowadzą do uzyskania celów nakreślonych przez tę dyscyplinę. 'Konserwatorska odbudowa' zniszczonego pożarem kościoła przywrócić może co najmniej w części autentyzm unikatowego dzieła architektury, którego wartość polega na czymś więcej, niż tylko na podlegającej nieuchronnemu zużyciu substancji budulca²⁸.

Jako ostateczność – podyktowaną głównie powodowanymi przez ludzi zagrożeniami w pierwotnym miejscu – widział przenoszenie drewnianych kościołów na nowe miejsce, wielokrotnie postulując i inicjując tego rodzaju działania²⁹, ale też wielokrotnie krytykując błędy popełniane przy okazji tych transferów³⁰.

kompleksów zabytkowych (widzianą zwłaszcza poprzez pryzmat zrujnowanej w dobie II wojny światowej Warszawy) widział jako zadośćuczynienie zapisowi, zachowanemu w pamięci żyjącego pokolenia.

²⁶ M. Kornecki, *Z problematyki*, s. 49–50.

²⁷ M. Kornecki, *Spalony kościół drewniany na Woli Justowskiej w Krakowie. Problemy konserwatorskie*, „Ochrona Zabytków” XXXII, 1979, z. 1, s. 33–45; t e n ż e, *Wola Justowska – po siedemnaście lat*, „Kościoły Drewniane” nr 29, Kraków 1995; t e n ż e, *Pożegnanie jodłowego kościoła*, „Tygodnik Powszechny” 1986, nr 10 (w związku ze spalaniem się kościoła w Libuszy); t e n ż e, *Drewniany kościół Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Libuszy*, „Currenda”, Tarnów 1986, nr 10–12; t e n ż e, *Drewniana dzwonnica bocheńska*, „Currenda”, Tarnów 1987, nr 10–12; t e n ż e, *Odbudowany klejnot Bochni*, „Wiadomości Konserwatorskie” 4/27/VII, 1993, s. 10–11 (o dzwonnicy przy kościele parafialnym); t e n ż e, *Dzwonnica bocheńska odbudowana*, „Kościoły Drewniane” nr 10, Kraków 1993; t e n ż e, *Pożar na Obidowej*, „Wiadomości Konserwatorskie” 4/31/IX, 1994, s. 21–22.

²⁸ M. Kornecki, *Spalony kościół*, s. 41–42.

²⁹ Por. m.in.: M. Kornecki, *Drewniany kościół ŚŚ. Wojciecha i Stanisława w Cmolasie i jego przeniesienie do Poręb Dymarskich*, „Currenda”, Tarnów 1988, nr 7–9; t e n ż e, *Kaplica drew-*

Marian Kornecki zdecydowanie bronił integralności wnętrza zabytkowej budowli, wraz z całym owego wnętrza wyposażeniem, zarówno jednolicie skomponowanym, jak narastającym przez pokolenia. Właśnie w owym narastaniu – dokumencie historii i kultury – widział największą wartość. A skoro powojenne lata bezpowrotnie zniszczyły mieszkalne wnętrza dworów i pałaców – to do ostatnich zachowanych w swym autentyzmie należą wnętrza kościelne. Widząc w kształtowanym przez historię wnętrzu coś znacznie ważniejszego, niż suma elementów tworzących wyposażenie, kategorycznie sprzeciwiał się przenoszeniu dzieł sztuki z kościołów do muzeów, narażając się tym często wielu muzealnikom. Jedynym usprawiedliwieniem dla tego rodzaju praktyk mogło być zagrożenie pożarem, kradzieżą, powodzią; ale i w takim wypadku owe transfery winny być traktowane jako zabieg o charakterze tymczasowym, a nie trwałym, zaś podstawowym kierunkiem działania winno być nie przenoszenie dzieł sztuki do muzeów, lecz stwarzanie właściwych warunków ich przechowywania w miejscu przeznaczenia. Kościół pozbawiony swych obrazów i rzeźb – przeniesionych bądź do muzeum, bądź do nowego kościoła – to kościół sprofanowany, „ani kościół, ani «zabytek»”³¹, zaś argumenty stosowane w takich wypadkach przez muzea „były (i są nadal) ciosem w ideę ochrony «zbiorowego dzieła sztuki»”, jakim jest wnętrze kościelne³². Integralność wnętrza zabytkowego – w tym zwłaszcza wnętrza sakralnego – Marian Kornecki akcentował szczególnie silnie w pracach Komisji Programowej Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, oceniając m.in. pod tym właśnie kątem czołowe krakowskie realizacje, prowadzone ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa od roku 1990.

Z wnętrzami – zwłaszcza sakralnymi – wiązała się też kolejna pasja konserwatorska Mariana Korneckiego: problem aranżacji konserwatorskiej, obejmujący też zagadnienia związane z estetyką pojedynczych dzieł sztuki, poddanych ingerencji konserwatorskiej³³. Zdecydowanie bronił tu – zwłaszcza w odniesieniu do dzieł kultury religijnej – zarówno zabytkowych wnętrz, jak pojedynczych dzieł sztuki, widząc w jednych i drugich zwłaszcza dokumenty narastającej historii, dokumenty silnie związane z tradycją miejsca. I te właśnie wartości zdecydowanie przedkładał ponad dominujące często ten-

niana Św. Sebastiana w Starych i Nowych Maniowach, „Kościoły Drewniane” nr 17, 1994; t e n ż e, *Kościół w Jaworniku dziś w Krakowie-Krzyszłowicach*, „Wiadomości Konserwatorskie Województwa Krakowskiego” VIII, 1998, s. 9–26.

³⁰ Por. M. K o r n e c k i, *Drewniane Kościoły*, s. 160: „Przenoszenie kościołów zabytkowych jest operacją skomplikowaną i kosztowną, wymagającą fachowości i nadzoru”.

³¹ M. K o r n e c k i, *Drewniane Kościoły*, s. 166.

³² Tamże, s. 158.

³³ Problematyki tej dotyczą m.in. artykuły: M. K o r n e c k i, *Granice interwencji i aranżacji konserwatorskiej*, „Ochrona Zabytków” XXIX, 1976, z. 4, s. 298–305; t e n ż e, *Tryptyk z Dłużca i Madonna z Lipnicy Murowanej. Dwie aranżacje konserwatorskie*, „Ochrona Zabytków” XXXIV, 1981, z. 1–2, s. 29–47..

³⁴ M. K o r n e c k i, *Granice*, s. 304–305.

dencje do eksponowania wyników badań konserwatorskich i naukowych, do przywracania dziełom dawnych form ze szkodą dla narastającej przez wieki żywej tradycji. Zdając sobie sprawę z różnorodności i zmienności kryteriów oceny („nawet raz określone będą musiały podlegać ciągłej rewizji i ewolucji, uwarunkowanej postępowaniem nauk teoretycznych i metod naukowo konserwatorskich”), postulował permanentną krytykę konserwatorską i dążył do ustalenia „granicy, jakiej nie powinna przekraczać interwencja i aranżacja konserwatorska”, granicy, która nie naruszałaby kilku podstawowych zasad: „zachowania prawdy historycznej, czyli autentyzmu dzieła sztuki; zastosowania przy podejmowaniu konserwacji postępowania naukowego; zapewnienia pełnej rzetelności, opartej na stałym pogłębianiu wiedzy fachowej i techniki; zapewnienia bezspornej dominacji zabytku zarówno w wypadku aranżacji integrującej 'do wewnątrz' dzieła sztuki, jak i w kontekście z otaczającą go scenerią”. Oznacza to, iż „założenia konserwacji zabytków mieścić się muszą w granicach obiektywnych konstatacji, które wysuwają się przed kryteria natury czysto estetycznej, jako podporządkowane wartościowaniu subiektywnemu, pozbawionemu naukowej jednoznaczności”³⁴. Niemniej wymowne są prezentowane przez Mariana Korneckiego przykłady, którymi ilustrował działania, jakie uznawał – w myśl wspomnianych kryteriów – za prawidłowe, wątpliwe i błędne. W prezentacjach tych odchodził daleko od zdominowanych przez współczesne odczucia estetyczne poglądów Józefa E. Dutkiewicza³⁵, zbliżał się natomiast świadomie do tez prezentowanych przez Bohdana Marconiego³⁶ i Kazimierza Malinowskiego³⁷. W rezultacie zasadniczo odrzucał aranżacje wnętrz średniowiecznych prezbiteriów kościołów, gdzie dla eksponowania najstarszych elementów wystroju plastycznego i uczytelnienia – zarówno współczesnymi środkami artystycznymi, jak poprzez translokacje elementów wyposażenia – klimatu wnętrz sprzed nowożytnych przekształceń, usuwano manierystyczny i barokowy wystrój wraz z ołtarzami głównymi, przenoszonymi w inne miejsca, a nawet do innych świątyń (Olkusz, Mogiła). Podporządkowanie konserwowanego wnętrza „wybitnie autorskiej, indywidualnej idei” (wnętrze fary olkuskiej w interpretacji Dutkiewicza)³⁸, niezależnie od swych walorów artystycznych, pozostawało bowiem w pełnej sprzeczności z zasadą „dominacji zabytku” nad współczesną interpretacją. Marian Kornecki obawiał się też działań konserwatorskich zmieniających wygląd rzeźb czy obrazów, uświęcony odwiecznymi tradycjami i religijnymi kultami. Zjawisko to ukazał na przykładach gotyckich rzeźb, które

³⁵ Zob. J. E. Dutkiewicz, *Sentymentalizm, autentyzm, automatyzm*, „Ochrona Zabytków” XIV, 1961, z. 1–2.

³⁶ B. Marconi, *Estetyka i etyka w konserwacji (malarstwo i rzeźba polichromowana)*, „Ochrona Zabytków” I, 1948, z. 2.

³⁷ K. Malinowski, *Dyskusja o zasadach konserwatorskich. Poglądy i wnioski*, „Ochrona Zabytków” XIX, 1966, z. 2.

³⁸ M. Kornecki, *Granice*, s. 301–302.

³⁹ Tamże, s. 299, 301.

– pozbawione przez konserwatorów barokowych sukienek i koron – zostały udostępnione naukowym badaniom nad średniowieczną rzeźbą, tracąc jednocześnie swój walor sakralny, a więc wartość kulturową nieprównywalnie wyższego rzędu:

Usunięcie barokowego przybrania rzeźby Matki Boskiej z Dzieciątkiem w Rywałdzie niewątpliwie w efekcie przyczyniło się do rewindykacji cennego, a nie znanego przedtem zabytku z XIV w. Jednakże w wyniku interwencji konkretne dzieło sztuki właściwie przestało istnieć, a na jego miejsce pojawiło się całkowicie inne”, przy czym „stwierdzenie to tylko w pewnej mierze dotyczy materii zabytku, natomiast w całej rozciągłości strefy obejmującej jego treści artystyczne i humanistyczne. Nastąpiła bowiem utrata indywidualizmu, otoczki historycznej, emocjonalnej i w znacznym stopniu obyczajowo-kultowej, a nawet wielowarstwowości tworzyw, w której rzeźba drewniana, haft i złotnictwo składały się na artystyczną całość (...). Rekompensata nastąpiła wyłącznie w sferze mierników ściśle naukowych (...)”³⁹.

Naruszenie zasady „dominacji zabytku” widział też Marian Kornecki w ekspozycjach konserwowanego dzieła sztuki jako destruktu (co oczywiście odpowiada trosce o zachowanie autentycznej sybstancji) powiązanego z silnie ekspozycywnym, współczesnym uzupełnieniem. Jako przykładem posłużył się fragmentem gotyckiego krucyfiksu z Wojakowej, rozpiętym na nowym żelaznym stelażu⁴⁰, wraz z którym tworzy formę plastyczną bliską współczesnej, niemal abstrakcyjnej rzeźby: „Zasada zachowania autentyku, dostrzeżenie w niesamowitej ekspresji destruktu – splotły się tu z ideą ekspozycji dzieła przy zastosowaniu odmiennych tworzyw i form nowoczesnych, odcinających się od jakiegokolwiek imitacji. Mimo prawidłowych, doktrynalnych nawet założeń, uzyskany efekt odbiega od zasady, zachwiana została bowiem wymowa samego zabytku”. W przeciwieństwie do agresywnego oddziaływania owego stelażu – prawidłową ekspozycję destruktu uzyskano w późnogotyckiej rzeźbie Ukrzyżowanego ze Starego Wiśnicza, ekspozycywnego od lat w krakowskim Muzeum Narodowym na tle skrzyżowanych, również późnogotyckich belek stropowych⁴¹. Podobne, zasadnicze zastrzeżenia, jak w wypadku rzeźby z Wojakowej, wysuwał Marian Kornecki wobec efektu będącego wynikiem konserwacji gotyckiej rzeźby „Matki Boskiej z Czyżykiem”, pochodzącej z kościoła parafialnego w Kłodzku⁴², która to rzeźba „po zdjęciu barokowej polichromii i złocień oczyszczona została do surowego drewna”. I stawia retoryczne pytanie: „czy owe oczyszczenie (...), a więc nadanie rzeźbie faktury nie mającej nic wspólnego z pierwotną, gotycką interpretacją, rekompensuje utratę barokowej aranżacji, tak silnie historycznie zrośniętej z tym znanym i cennym zabytkiem”⁴³. Zgodnie z przyjętymi kryteriami, za „najbardziej trafny program konserwatorski” uznał

⁴⁰ Zob. *Dzieło sztuki w konserwacji, katalog wystawy*, red. M. Dayczak-Domanasiewicz, Kraków 1976, s. 50, poz. 2.VII.

⁴¹ Tamże, s. 302–303.

⁴² *Dzieło sztuki*, s. 50, poz. 3.VII.

⁴³ M. Kornecki, [recenzja:] „*Dzieło sztuki w konserwacji*” – wystawa w Krakowie, „*Ochrona Zabytków*” XXX, 1977, z. 1–2, s. 89.

⁴⁴ M. Kornecki, *Granice*, s. 303. Por.: *Dzieło sztuki*, s. 52, poz. 1.VIII.

konserwację gotyckiej, kamiennej rzeźby św. Barbary, odnalezionej przy Małym Rynku w Krakowie jako destrukta, złożonej z blisko 40 fragmentów⁴⁴.

Odrębny, niezwykle szeroki dział w dorobku badawczym i konserwatorskim Mariana Korneckiego stanowiły wszelakie problemy związane z dokumentacją, traktowaną zarówno jako integralny element postępowania konserwatorskiego, jak narzędzie dla władz konserwatorskich przy prowadzeniu bieżącej działalności, jak wreszcie efekt osiągnięć badawczych, związanych z cyklem konserwatorskim. Dokumentowanie i inwentaryzowanie zabytków stało u podstaw stosunku Mariana do dzieł sztuki, do ich poznawania i opracowywania, wyznaczało jego drogę życiową jako badacza i konserwatora, od sięgającej początków lat pięćdziesiątych działalności w krakowskim Wojewódzkim Urzędzie Konserwatorskim⁴⁵, poprzez dziesiątki zeszytów *Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce*, opracowywanych i redagowanych wspólnie z Tadeuszem Chrzanowskim w latach 1960–1982, zorganizowane Jego staraniem placówki w rodzaju Zespołu Dokumentacji Zabytków (przy Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków w Krakowie, w latach sześćdziesiątych) oraz Zespołu Ewidencji Konserwatorskiej i Pracowni Dokumentacji Naukowo-Konserwatorskiej w ramach krakowskiego oddziału PKZ (po r. 1975). Wywarł wielki wpływ na sposoby, formy i metody opracowywania inwentaryzacji, ewidencji dokumentacji konserwatorskich, na określenie zadań tego rodzaju opracowań, ich miejsca zarówno w cyklu prac konserwatorskich, jak w badaniach naukowych, na precyzowanie podstawowych pojęć w tym zakresie: „Przez inwentaryzację rozumiem – pisał na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych – ujęcie zasobów przede wszystkim dla celów naukowych, poniekąd w wymiarze ponadczasowej przydatności (...). Ewidencja (...) ma przede wszystkim aspekt pragmatyczny, wiążący się z bieżącą działalnością ochrony zabytków (...). Szeroko rozumiana dokumentacja konserwatorska (...) rozpada się na (...) szereg kategorii (...) od inwentaryzacji stanu zastanego, dokumentacji badawczej i projektowej po dokumentację powykonawczą”, jest więc ważnym elementem całego, prawidłowo realizowanego cyklu konserwatorskiego. Dokumentacja – to „zaplecze informacyjne i badawcze działalności służb ochrony zabytków, ale zarazem warsztat szerokiego kręgu dyscyplin naukowych, które są powiązane ideą zachowywania dziedzictwa kulturowego i jego tożsamości”⁴⁶.

⁴⁵ Swą ówczesną działalność tak wspominał po latach: „Prawie od samego początku oddawałem się pracy terenowej, mającej poniekąd inwentaryzacyjny charakter. Penetracja terenowa była pilnie potrzebna, gdyż w pierwszych latach powojennych zasoby zabytków rozległego obszaru ziemi krakowskiej, jak i ich stan zachowania bynajmniej nie były dostatecznie rozeznane”. M. Kornecki, *Profesor Józef E. Dutkiewicz*, s. 31.

⁴⁶ M. Kornecki, *Inwentaryzacja, ewidencja i dokumentacja konserwatorska. Refleksje w świetle doświadczeń powojennych*, [w:] *Ochrona i konserwacja dóbr kultury w Polsce 1944–1989*, red. A. Tomaszewski, Warszawa 1996, s. 143. Zob. także: M. Kornecki, *Sprawa ewidencji i inwentaryzacji tradycyjnego budownictwa wiejskiego. Uwagi i objaśnienia w sprawie opracowań historyczno-informacyjnych wsi*, „Informacje Bieżące PKZ”, Warszawa 1976.

Dla naukowych podstaw urzędowej ochrony zabytków doniosłe znaczenie miała dwudziestopięcioletnia (1951–1976) współpraca wojewódzkiego konserwatora zabytków dr Hanny Pieńkowskiej z jej zastępcą, Marianem Korneckim; stworzyli Oni niezapomniany tandem konserwatorów, kompetentnych i ideowych, działających w oparciu o krakowskie środowisko naukowe historyków sztuki i artystów-konserwatorów.

Po r. 1951 kierowany przez nią Urząd Konserwatorski – pisze Marian Kornecki we wspomnieniu pośmiertnym o Hannie Pieńkowskiej – podemuje planową i systematyczną działalność, powiązaną ze środowiskiem naukowym Krakowa, wyższymi uczelniami i instytucjami naukowymi. Owa szeroka współpraca przyniosła w ciągu lat nie tylko podniesienie autorytetu Wojewódzkiego Urzędu Konserwatorskiego w Krakowie, ale i efekty naukowe. Wystarczy wymienić wyniki badań nad sztuką romańską, architekturę obronną bądź zabytki malarstwa ściennego. Praktycznym działaniom towarzyszą prace i poszukiwania w zakresie teorii i metodologii konserwatorskiej, w których kształtuje się aktualne oblicze krakowskiej szkoły konserwatorskiej.

W tymże wspomnieniu Marian Kornecki tak określił główne kierunki programowych działań krakowskiego Urzędu konserwatorskiego:

1. Ochrona miast i miasteczek, z wydobywaniem wartości układów urbanistycznych i zabytkowej zabudowy celem stworzenia z nich ośrodków turystyki (...), 2. zabezpieczenie, konserwacja i ekspozycja najcenniejszych zamków, pałaców, ruin historycznych i fortyfikacji jako monumentalnych akcentów krajobrazowo-kulturalnych (...), 3. ochrona zabytków budownictwa drewnianego, będących jednym z nielicznych w Europie rezerwatów tej ginącej gałęzi architektury. Szczególnie ważnym zadaniem w tej dziedzinie stała się budowa skansenów, jako jedynej realnej formy uratowania najcenniejszych wartości kultury ludowej (...); innymi formami było tworzenie rezerwatów architektonicznych (Chochołów, ul. Kościeliska w Zakopanem) i zabezpieczenie pojedynczych obiektów in situ przez zapewnianie im odpowiednich funkcji użytkowych; „4. zagospodarowywanie zabytków kultury (...) na cele różnych instytucji, które równocześnie pełniłyby funkcje mecenasów (...), 5. Inicjowanie programowych badań w zakresie archeologii, architektury obronnej i artystycznego detalu⁴⁷.”

Szczególnym zainteresowaniem Mariana Korneckiego cieszyły się oczywiście problemy konserwatorskie Krakowa, Jego miasta rodzinnego. Niejednokrotnie relacjonował zagadnienia konserwatorskie Krakowa – w kontekście interdyscyplinarnych działań określonych przez Hannę Pieńkowską mianem „rewaloryzacji” – w gremiach międzynarodowych⁴⁸, zaś od roku 1990 aktywnie uczestniczył w setkach komisji konserwatorskich, organizowanych przez Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa, obejmując z czasem

⁴⁷ M. Kornecki, *Hanna Pieńkowska (1917–1976)*, „Folia Historiae Artium” 13, 1977, s. 148–149.

⁴⁸ Owocowało to publikacjami: M. Kornecki, *Kraków – Erhaltung und Wiederaufwertung Kultureller Schätze*, „Neue Heimat” 12/79, Hamburg 1979, s. 18–25; tenże, *Erhaltung und Wiederaufwertung des historischen Kraków – Krakau, Banen und Erhalten in Polen*, „Deutsche UNESCO-Kommission, Nordrhein-Westfalen, Düsseldorf 1981, XVI, s. 110–122; tenże, *Denkmalpflege und Sanierung in Krakau*, [w:] *Wiederaufbau und Restaurierung historischer Stadtbilder in Polen*, Berlin 1985, s. 39–58; tenże, *Protection of traditional village building – a problem of preserving the identity of Polish cultural landscape*, [w:] *Old Cultures in New Worlds*, ICOMOS, Warszawa 1987.

w Komitecie przewodnictwo Komisji Programowania. Wniósł znaczący wkład w kształtowanie polityki konserwatorskiej Komitetu, polegającej na konsekwentnym stosowaniu ściśle określonych kryteriów, akcentujących z jednej strony priorytet wartości zabytkowych i chronienia autentycznej substancji, z drugiej zaś walory krajobrazu kulturowego i zabytkowej urbanistyki. Działał skutecznie na rzecz rewindykacji usuniętych niegdyś elementów zabytkowego wyposażenia (np. barokowej ambony w kształcie łodzi św. Piotra w kościele Benedyktynów w Tyńcu), wnosił wkład do opracowywania programów badawczych i konserwatorskich⁴⁹.

Mimo bardzo szerokiego zakresu konserwatorskich zainteresowań Mariana Korneckiego i mimo tak często podkreślanej przez Niego zmienności kryteriów i doktryn konserwatorskich – we wszystkich Jego wypowiedziach i publikacjach, niezależnie od ich daty i tematu, można stwierdzić e l e m e n t y s t a ł e , w y z n a c z o n e p r z e z g r a n i c e p o j ě c i a k o n s e r w a c j i , g r a n i c e , p o z a k t 6 r 6 y m i p o j ě c i e t o s t a j e s i ě j u Ź s w y m w ł a s n y m z a p r z e c z e n i e m . S ą t o :

– widzenie problematyki krajobrazu kulturowego jako nadrzędnej kategorii konserwatorskiej, zaś autentyzmu zabytkowej substancji i formy jako kategorii nadrzędnej w odniesieniu do poszczególnych zabytków;

– niezwykle wyczulenie na walory rodzimego krajobrazu w jego wszelkich, tak zróżnicowanych regionalnych przejawach, przy różnorodności postulowanych metod ochrony (poprzez „rezerwatowe” strefy ochrony konserwatorskiej, problematykę elementów regionalnych we współczesnym projektowaniu przestrzennym i architektonicznym, tworzenie rezerwatów i skansenów);

– traktowanie drewnianej świątyni (kościół katolickiego, cerkwi łemkowskiej, protestanckiego zboru czy zniszczonych w dobie II wojny światowej synagog) jako elementu dominującego w tradycyjnym krajobrazie ojczystym, w wymiarze zarówno fizycznym, jak duchowym;

– narastający z biegiem czasu sprzeciw wobec wszelkich przejawów puryzmu w ochronie zabytków, związany z afirmacją integralności procesów historycznych, decydujących o ukształtowaniu zarówno wewnątrz zabytkowych budowli, jak poszczególnych dzieł sztuki;

– rozumienie wnętrza zabytkowej budowli (zwłaszcza – w dzisiejszym stanie zachowania – budowli sakralnej) jako historycznie ukształtowanej jedności architektury i wyposażenia, którego wszelkie przemieszczenia (np. do muzeów czy innych świątyń) są ciosem wymierzonym zarówno w sacrum, jak w najistotniejsze wartości kulturowe;

– priorytet uwarunkowań historycznych i kulturowych nad aspektami naukowymi, czego klasycznym przykładem może być sprzeciw wobec „desakralizacji” dzieł plastyki kościelnej w ramach zabiegów konserwatorskich.

⁴⁹ Zob. m.in.: M. K o r n e c k i , *Drewniany kościół św. Bartłomieja w Mogile. Uwagi i refleksje w świetle badań i konserwacji*, „Wiadomości Konserwatorskie Województwa Krakowskiego” 4, 1996, s. 9–28.

I może te właśnie pewniki, wynikające z poglądów i postaw konserwatorskich czy wręcz z etyki zawodowej Mariana Korneckiego, są dla nas tak ważne właśnie dzisiaj, przy jakże często podejmowanych próbach powszechnej relatywizacji pojęć i postaw.

Wojciech Hydzik

Krakowianin z Sanoka

1939–2001

W przeddzień Świąt Bożego Narodzenia 2001 roku zmarł nagle Wojciech Hydzik – naczelnik dzielnicy Śródmieście w latach 1974–1980, współorganizator i członek Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, dyrektor Zarządu Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa w latach 1981–1991.

Pochodził z Sanoka. Ojciec był prawnikiem w Starostwie Powiatowym, a po wojnie w Banku Rolnym, matka nauczycielką. Urodził się w kwietniu 1939 roku i jako niemowlak wziął udział w rodzinnym exodusie na wschód aż po Równe, gdzie się zresztą „zgubił” i tylko przypadkiem „odnalazł”. Maturę uzyskał w Sanoku, po czym podjął studia chemiczne na Politechnice Krakowskiej. Już wtedy zdradzał talenty przywódcze, czego świadectwem było piastowanie przez dwa lata roli Wielkiego Mistrza Bractwa Żakowskiego. Pierwszą pracę zawodową znalazł w Miraculum, był też asystentem na biochemii w AM (tam poznał żonę, dziś wybitną okulistkę, ordynatora szpitala w Witkowicach), ale wkrótce wchłonął go ówczesny ZMS, gdzie dały o sobie znać jego późniejsze zainteresowania, był bowiem inicjatorem i pierwszym organizatorem w Krakowie tzw. budownictwa patronackiego (postawione wtedy bloki przy ul. Brodowicza i w Nowej Hucie do dzisiaj służą swoim mieszkańcom). Równoległe odbył studia podyplomowe na Akademii Ekonomicznej w Katowicach. W 1974 został – na fali zmian wynikających z wprowadzanego nowego podziału terytorialnego kraju – naczelnikiem dzielnicy Śródmieście (sięgającej wówczas po Prądnik Biały).

W tej roli zapisał się w tamtych latach jako jedna z postaci pierwszoplanowych ówczesnego Krakowa. Emanował energią i pomysłowością, dwoił się i troił w roli gospodarza, mając w obszarze swojej dzielnicy właściwie dwa fronty. Pierwszym był obszar dawnych Grzegórzek, sięgający po wspomniany Prądnik, gdzie inicjował budowę osiedli mieszkaniowych, szkół, ośrodków zdrowia, dróg (z owych lat pochodzi m.in. wiadukt łączący ul. Warszawską z 29 Listopada, ul. Młyńska, poszerzona wzdłuż Olszy ulica Opolska, nowa Lublańska, wreszcie przebicie al. Daszyńskiego do Wisły i połączenie bulwaru nadwiślańskiego z Rondem Kotlarskim). Odnawiał także m.in. Kościół Garnizonowy, miał swój udział w rozpoczęciu budowy nowego Centrum Komunikacyjnego pod Dworcem Głównym, remontował Pałac w Balicach, wznosił nową siedzibę PWST przy Straszewskiego. Drugim obszarem Jego zainteresowań

było zabytkowe centrum miasta, które z czasem wchłonęło go całkowicie. A działo się wówczas w Krakowie wiele, bo to przecież w drugiej połowie lat 70. udało się wreszcie stworzyć wokół ratowania zabytków miasta klimat narodowej powinności, to wtedy powstał Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa, utworzono też Zarząd Rewaloryzacji Zabytków Krakowa, powstał ogromny front prac wspierany przez rosnące grono ludzi dobrej woli połączonych wspólną ideą – zachowania dziedzictwa narodowego.

Wojciech Hydzik był jednym z jego liderów, nie tyle politycznych, co praktycznych. To on – w trakcie pamiętnego posiedzenia w 1978 roku powołującego do życia Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa – był głównym referentem programu odnowy. To on przygotowywał dokumenty, kreślił plany, założenia, harmonogramy. Wiktor Zin – ówczesny Generalny Konserwator Zabytków nie krył zdumienia, gdy dowiedział się, iż Hydzik nie jest inżynierem lądowym, lecz chemikiem. Kompetencje ówczesnego naczelnika Śródmieścia nie podlegały bowiem najmniejszym wątpliwościom. Umiał podejmować decyzje i jemu głównie – jak wspomina prof. Zin – remont Wieży Ratuszowej zawdzięcza, iż udało się wówczas otworzyć podziemną drogę do wciąż czekających na swój lepszy los podziemi Sukiennic.

Dramatyczny przełom polityczny lat 1980–1981 sprawił, iż ponad kompetencje ważniejsza się stała polityczna lojalność. Indywidualność Hydzika kreowała go ponad ówczesnych władców miasta – musiał odejść. W styczniu 1981 roku został dyrektorem Zarządu Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa. Tor był boczny, ale wciąż ważny. Instytucja „inwestora zastępczego” była wówczas trudna. To do niego należało angażowanie przedsiębiorstw budowlanych, zdobywanie tak deficytowych wówczas materiałów, nadzór nad wykonawstwem, tysiące prac organizacyjnych związanych z przygotowaniem frontu prac. Radził sobie z tym wzorowo, pod Jego ręką Zarząd Rewaloryzacji stał się jedną z ważniejszych struktur miasta. To wtedy powstał kompleksowy dziesięcioletni plan rewaloryzacji zabytków miasta. To w owych latach zredukowano i przeorganizowano ruch samochodowy w obszarze wewnątrz Plant, zlikwidowano paleniska gazowe i koksowe ze śródmieścia, odrestaurowano dziesiątki obiektów, mimo permanentnych braków materiałowych, centralnych limitów i ograniczeń. Społeczny Komitet programował, on wykonywał...

A w wymiarze konkretnym lista przedsięwzięć, których był koordynatorem jest doprawdy imponująca. Kanonicza – Muzeum im. St. Wyspiańskiego, siedziba Cricot-2, dom ZLP, obiekty Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych i Wydziału Architektury Politechniki; Floriańska – Hotel „Pod Różą”, Dom Filatelisty, dawna siedziba KAW, siedziba SARP, Dom Matejki, Muzeum Framacji; Rynek Główny – Wieża Ratuszowa, Dom „Polonii”, „Wierzynek”, siedziba dawnego KTF, Pasaż Bielaka; Mały Rynek – Śródmiejski Ośrodek Kultury oraz siedziba Wydziału Konserwacji ASP; Gołębia 14, 16, 18 – obiekty UJ; Stolarska – dom sportu (ob. siedziba konsulatu RFN); Jagiellońska – Collegium Maius; Pijarska – Hotel Francuski; Długa – siedziba Wydawnictwa Literackiego; liczne kamie-

nice mieszczańskie przy Brackiej, Szewskiej, Grodzkiej, Jagiellońskiej. Jego też dziełem była odnowa kompleksu między ulicami Sławkowską, św. Tomasza i św. Jana, mieszczącego m.in. kina „Apollo” i „Sztuka” oraz Hotel Saski.

Świetny organizator. Emanowała z niego energia i dobra wola. Szalenie konkretny, rzeczowy, trzymający się realiów, odpowiedzialny. Życzliwy ludziom. Zawsze szukał rozwiązań konstruktywnych, pozytywistycznych, niepogodą był dla niego czas zamętu, choćby najślusniejszego. Odwołany w marcu 1991 roku wraz z całym gronem ludzi zaangażowanych jak on w ratowanie dóbr ponadustrojowych – nie umiał się znaleźć w rzeczywistości, której pierwszym odruchem było burzenie. Nie podjął już nigdy żadnej pracy zawodowej, nie reagował na propozycje, trwał w wyniosłym milczeniu.

Ale pozostaje w naszej pamięci jako Człowiek, który sztukę inżynierską kapitalnie łączył z wrażliwością humanisty, talent i wyobraźnię organizacyjną z oddaniem sprawom kultury. Kraków w wymiarze materialnym niemało mu zawdzięcza. Był jego wybitnym Restauratorem.

Stefan Ciepły

Kronika wydarzeń SKOZK

od października 2001 r. do lutego 2002

16 października odbyło się posiedzenie zespołu redakcyjnego Biuletynu SKOZK. Zebranie poświęcone było szczegółowemu omówieniu zawartości numeru 47, będącego dokumentacją działalności Komitetu w latach 2000–2001. Najważniejszym wydarzeniem w tym okresie było powołanie przez Prezydenta RP, Aleksandra Kwaśniewskiego nowego składu SKOZK i jego kierownictwa, czym została zapoczątkowana nowa kadencja pracy Komitetu.

* * *

W dniu 23 października odbyło się w Sali Konferencyjnej przy ul. Brackiej 13 posiedzenie Prezydium SKOZK. Posiedzenie zwołane w trybie pilnym, poświęcone było wyłącznie korekcie planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa na rok 2001 w związku ze zwiększeniem dotacji z Kancelarii Prezydenta RP o kwotę 930.000 złotych.

Korekta polegała głównie na zwiększeniu środków na zadania dające gwarancję pełnego ich wykorzystania. Ogółem w skorygowanym planie rzeczowo-finansowym przewidziano wydatki w kwocie 30.544.461 zł.

Prezydium rozpatrzyło również wnioski o dodatkowe dofinansowanie prac, które wpłynęły z Komendy Miejskiej PSP oraz Collegium Nowodworskiego UJ. Oba wnioski rozpatrzono negatywnie.

* * *

Komisja Programowania i Oceny Realizacji odbyła 24 października swe wyjazdowe posiedzenie w Forcie Nr 39 Olszanica. Celem spotkania było zapoznanie się z efektami prac remontowo-konserwatorskich w obiekcie i poznanie jego nowych funkcji, uzyskanych dzięki użytkowaniu przez Młodzieżowe Centrum Kultury „Dom Harcerza”. Członków Komisji SKOZK oprowadzali po Forcie: Zbigniew Sabiński – dyrektor MCK oraz Ryszard Wcisło – projektant prac remontowo-konserwatorskich.

* * *

6 listopada odbyło się posiedzenie Komisji Programowania i Oceny Realizacji. Komisja przedstawiła pozytywną opinię do programu odnowienia zabytków Wawelu do roku 2010, ze szczególnym uwzględnieniem lat 2002–2005, który zaprezentował Arch. Janusz Smólski.

W następnym punkcie obrad dyr. ZRZZK – Tadeusz Murzyn przedstawił in-

formację w sprawie korekt planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa na rok 2001, którą Komisja przyjęła do akceptującej wiadomości.

Członkowie Komisji rozpatrzyli również wnioski o zmianę charakteru dotacji oraz prolongatę spłat rat dla obiektów: Wyspiańskiego 11, Westerplatte 18, Karmelicka 68 (opinie pozytywne).

* * *

Wiceprezydent Miasta Krakowa – Bogumił Nowicki gościł w siedzibie Biura SKOZK 7 listopada br., podejmowany przez przewodniczącego Komitetu. W czasie spotkania dokonano przeglądu realizacji prac konserwatorskich w obiektach będących własnością Gminy Kraków, a finansowanych z NFRZK.

Wiceprezydent złożył prof. Tadeuszowi Chrzanowskiemu życzenia imienne.

* * *

W dniu 12 listopada br. obradowała Komisja Finansowa SKOZK. Celem obrad było m.in. przedstawienie opinii i uwag w sprawie nowelizacji „Zasad finansowania prac w obiektach zabytkowych Krakowa od roku 2002 ze środków NFRZK”. Następnie zast. dyrektora ZRZZK Barbara Syrzistie przedstawiła analizę wydatków na konserwację obiektów zabytkowych w 2000 roku, a dyr. ZRZZK Tadeusz Murzyn przedstawił informację o korekcie planu związanej z przekazaniem przez Kancelarię Prezydenta RP 930.000 zł na NFRZK.

* * *

W dniu 13 listopada 2001 r. delegacja SKOZK w osobach: prof. Tadeusz Chrzanowski, minister Edward Szymański, Jerzy Breitkopf, Tadeusz Kociszewski, Andrzej Kurz, Tadeusz Prokopiuk złożyła wizytę Jerzemu Adamikowi, wojewodzie Małopolskiemu. Członkowie Komitetu poinformowali wojewodę o bieżącej działalności SKOZK, o efektach prac remontowo-konserwatorskich w obiektach zabytkowych Krakowa uzyskanych w ostatnich latach, o zamierzeniach i potrzebach w tym zakresie.

Członkowie Komitetu zwrócili się do wojewody z prośbą o wsparcie działań Komitetu na forum Rządu RP zapewniających utrzymanie Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa i dalszą pomoc finansową państwa na odnowę zabytków Krakowa.

* * *

13 listopada odbyło się posiedzenie Prezydium Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa. Porządek obrad przewidywał w pierwszym punkcie,

referowanym przez dr. Bogusława Krasnowolskiego, zast. przewodniczącego SKOZK, rozpatrzenie nowelizacji „Programu i kierunków działania SKOZK”.

Następnie prof. Jan Ostrowski – dyrektor Zamku Królewskiego na Wawelu, przedstawił „Program całościowego odnowienia zabytków Wawelu”, ze szczególnym uwzględnieniem lat 2002–2005.

W dalszym ciągu obrad Zbigniew Patoczka – zast. przewodniczącego Komisji Finansowej SKOZK, przedstawił członkom Prezydium projekt nowelizacji „Zasad finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków NFRZK”. Członkowie Prezydium zgłosili kilka uwag do zaproponowanego projektu, w związku z czym ostateczne przyjęcie „Zasad...” przełożono do następnego posiedzenia Prezydium.

Z kolei dyrektor Zarządu Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa, Tadeusz Murzyn zapoznał zebranych ze stanem realizacji planu odnowy zabytków Krakowa w roku bieżącym. Członkowie Prezydium przełożyli do następnego posiedzenia podjęcie decyzji w sprawie zmiany kwalifikacji dotacji ze zwrotnych na bezzwrotne dla obiektów: Wyspiańskiego 11 oraz Westerplatte 18.

* * *

W dniu 30 listopada Stowarzyszenie Twórców i Działaczy Kultury „Kuźnica” zorganizowało w Klubie „Pod Gruszką” spotkanie ku czci Andrzeja Urbańczyka, przedwcześnie zmarłego wybitnego działacza społeczno-politycznego, posła na Sejm, zast. przewodniczącego SKOZK. Podczas wieczoru odbyła się promocja książki Andrzeja Urbańczyka pt. „To, co moje...”.

W spotkaniu uczestniczyła liczna grupa członków SKOZK.

* * *

Do końca listopada do Biura SKOZK przy ul. Brackiej 13 lawinowo napływały wnioski od właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych o dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich na rok 2002 ze środków NFRZK. Łącznie wpłynęło ok. 180 wniosków.

* * *

W dniu 4 grudnia w Centrum Wystawienniczo-Konferencyjnym na Wawelu odbyły się plenarne obrady SKOZK. Zebranie prowadził przewodniczący Komitetu – prof. Tadeusz Chrzanowski. Dr Bogusław Krasnowolski przedstawił, zgodnie z porządkiem obrad, projekt „Programu i kierunki działania SKOZK”. Następnie projekty regulaminów SKOZK i Biura SKOZK przedstawił przewodniczący Komisji Prawno-Organizacyjnej – dr Piotr Dobosz.

Członkowie SKOZK w drodze głosowania zatwierdzili zmiany w regulami-

nach (Uchwała Nr 7/2001) oraz Program i kierunki działania SKOZK (Uchwała Nr 8/2001).

Następnym punktem obrad było przedstawienie przez zast. dyrektora Zamku Królewskiego na Wawelu – prof. Marcina Fabiańskiego „Programu całościowego odnowienia zabytków Wawelu ze szczególnym uwzględnieniem lat 2002–2005”. Szczegółowy plan odnowy Katedry na Wawelu przedstawił jej proboszcz, ks. infułat Jan Bielański. Członkowie SKOZK zaaprobowali przedstawiony program prac (Uchwała Nr 9/2001).

* * *

Zaraz po zakończeniu obrad plenarnych SKOZK w dniu 4 grudnia br. odbyło się posiedzenie Prezydium SKOZK, podczas którego przyjęto znowelizowane „Zasady finansowania prac w obiektach zabytkowych Krakowa ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa” (Uchwała Nr 9/2001 Prezydium SKOZK) oraz uchwałę w sprawie umorzenia i prolongaty spłat dofinansowania zwrotnego dla obiektów: ul. Westerplatte 18, ul. Karmelicka 68, ul. Wyspiańskiego 11 (Uchwała Nr 10/2001).

* * *

W dniach od 2 do 8 br. grudnia przebywała w Krakowie 7-osobowa delegacja z Ukraińskiej Akademii Administracji Publicznej, złożona z urzędników zajmujących problematyką ochrony i odnowy zabytków.

Kancelaria Prezydenta RP zleciła Biuru SKOZK organizację dla tej delegacji seminarium „Ochrona i odnowa zabytków Krakowa”.

W ciągu siedmiu dni uczestnicy seminarium zapoznali się z podstawowymi dokumentami SKOZK i NFRZK oraz z całym cyklem działań rewaloryzacyjnych, poczynając od konstrukcji planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa poprzez przetargi, proces wykonawczy i kontrolny, a także sposób wykorzystania odnowionych obiektów.

Goście z Ukrainy zwiedzili również obiekty zabytkowe: Zamek Królewski na Wawelu, kościół Mariacki, kolegiatę św. Anny, Collegium Maius, Collegium Novum, klasztor oo. Franciszkanów, Teatr im. Słowackiego, zabytki Kazimierza: kościół św. Katarzyny i klasztor oo. Augustianów, synagogi: Tempel, Stara, Remuh, Kupa i Izaaka. Delegacja zwiedziła również Kopalnię Soli w Wieliczce.

Każdy z uczestników seminarium otrzymał komplet przetłumaczonych na j. ukraiński podstawowych tekstów Społecznego Komitetu (Ustawa o NFRZK, Regulamin SKOZK, Zasady finansowania z NFRZK, wystąpienie Prezydenta RP z dn. 20 listopada 1999 r. oraz wystąpienie prof. Tadeusza Chrzanowskiego z dn. 3 kwietnia 2001 r.)

* * *

W odpowiedzi na apel Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa Narodowy Bank Polski postanowił wesprzeć w grudniu Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa kwotą 25.000 zł, zgłaszając jednocześnie propozycję przeznaczenia tej sumy na restaurację Collegium Maius (wykonanie prac remontowo-konserwatorskich w gotyckich piwnicach oraz konserwację polichromii w najstarszej części obejmującej trzy sale parteru i tzw. Lectorium Ptolomeusza).

* * *

Wybrane komisje konserwatorskie i odbioru prac. W październiku odbyły się m.in. następujące komisje konserwatorskie: dot. konserwacji wątków w pomieszczeniach piwnic Collegium Maius, odbiór prac przy ołtarzach bocznych i ambonie w kościele św. Tomasza, prace przy grobowcu Heleny Modrzejewskiej, polichromia na sklepieniu kościoła oo. Pijarów, Barbakan – odbiór prac i ocena prac archeologicznych, odbiór prac konserwatorskich elewacji wewnętrznej – Sławkowska 17/19 PAU, odbiór prac w kaplicach – kościół śś. Piotra i Pawła, Rynek Gł. 4/Pl. Mariacki 9 – odbiór prac konserwatorskich elewacji w kamienicy Czynciela,

W listopadzie: odbiór prac konserwatorskich w bastionie Władysława IV na wzgórzu wawelskim, odbiór prac przy elewacji wschodniej wikarówki na wzgórzu wawelskim, komisja w sprawie polichromii we wnętrzu kamienicy Szolajskich, odbiór prac konserwatorskich w gotyckim skrzydle klasztoru ss. Norbertanek, komisja przed rozpoczęciem kompleksowej konserwacji kaplicy Zygmuntońskiej w katedrze na Wawelu, odbiór prac przy portalu – klasztor ss. Klarysek, odbiór zabytkowego spichlerza w klasztorze ss. Albertynek, komisja dotycząca odbioru części prac przy elewacji kościoła Bożego Ciała.

Wybrane komisje w grudniu : odbiór prac konserwatorskich w prezbiterium kościoła oo. Pijarów, odbiór prac konserwatorskich przy chorałwie kanonizacyjnej św. Floriana w kościele św. Floriana, odbiór tegorocznych prac konserwatorskich w Barbakanie, końcowy odbiór konserwacji polichromii w kościele Opactwa w Tyńcu, odbiór prac remontowych dotyczących przyczyn zawilgocenia Krypty Zasłużonych w kościele oo. Paulinów na Skałce. 18 grudnia końcowy odbiór prac konserwatorskich w bożnicy Kupa oraz 20 grudnia – odbiór po konserwacji obrazu z ołtarza głównego w kościele śś. Piotra i Pawła.

* * *

W przeddzień Świąt Bożego Narodzenia 2001 roku zmarł nagle Wojciech Hydzyk – były naczelnik dzielnicy Śródmieście, współorganizator i członek Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, dyrektor Zarządu Rewalo-

ryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa w latach 1981–1991. Człowiek wielce oddany Krakowowi i wybitnie zasłużony dla ochrony i odnowy jego zabytków.

* * *

Ostatniego dnia 2001 roku zmarł dr Marian Kornecki – przewodniczący Komisji Programowania i Oceny Realizacji Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa. Odszedł od nas człowiek od 50 lat zaangażowany w ratowanie zabytków Krakowa i Ziemi Krakowskiej, wybitny znawca architektury drewnianej, autor licznych publikacji naukowych, członek Prezydium SKOZK, ICOMOS, Stowarzyszenia Historyków Sztuki, rzeczoznawca ministra kultury.

Straciliśmy wspianego Przyjaciela, którego doświadczenie i opinie pozwalały rozwiązywać najtrudniejsze problemy konserwatorskie.

* * *

Wpływy na Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa w 2001 roku wyniosły łącznie **32.376.817,84 zł**, w tym poprzez Kancelarię Prezydenta RP 30.720.000,00 zł plus dotacja na dofinansowanie kosztów renowacji grobowca rodziny Kossaków na cmentarzu Rakowickim w wys. 45.000 zł. Pozostałe wpływy pochodzą z wpłat osób fizycznych i instytucji, skarbon, wpłat dotacji zwrotnych oraz odsetek.

* * *

W dniu 9 stycznia odbył się pogrzeb dr. Mariana Korneckiego. Na cmentarzu Rakowickim pożegnaliśmy wieloletniego członka Społecznego Komitetu, który ze znanstwem i oddaniem kierował od 1991 pracami Komisji Programowania i Oceny Realizacji SKOZK. Pogrzeb poprzedziła msza św. odprawiona w intencji zmarłego w kolegiacie św. Anny.

* * *

14 stycznia w salach stowarzyszenia „Kuźnica” odbyły się uroczystości związane z jubileuszem 70-lecia urodzin doc. Andrzeja Kurza, wieloletniego dyrektora Wydawnictwa Literackiego, polonisty, historyka i politologa, docenta Wyższej Szkoły Teatralnej. Adresy gratulacyjne Jubilatowi przesłali m.in. prezydent RP – Aleksander Kwaśniewski oraz premier – Leszek Miller.

Doc. Andrzej Kurz od wielu lat działa na rzecz ochrony i odnowy zabytków Krakowa. Jako aktywny członek kierownictwa SKOZK jest m.in. przewodniczącym Komisji Informacji i Inicjatyw Społecznych Komitetu oraz redaktorem naczelnym Biuletynu SKOZK.

* * *

Wzorem lat poprzednich w styczniu i lutym pracował zespół ds. planu odnowy zabytków Krakowa powołany przez przewodniczącego SKOZK w składzie: Tadeusz Chrzanowski, Bogusław Krasnowolski, Andrzej Fischinger, Tadeusz Murzyn, Tadeusz Prokopiuk. Na spotkaniach w dniach 25 stycznia, 5 lutego, 11 lutego oraz 25 lutego zespół dokonał przeglądu wniosków o dofinansowanie, wyboru zadań, a także przygotował propozycje planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa na rok 2002.

* * *

W dniu 23 stycznia Zarząd Krakowskiego Oddziału Stowarzyszenia Historyków Sztuki zainaugurował działalność w nowym lokalu przy ul. św. Anny 5/6. W prace remontowo-konserwatorskie przy tym obiekcie zaangażowane były środki z NFRZK. W spotkaniu inauguracyjnym działalność nowej siedziby licznie uczestniczyli przedstawiciele SKOZK.

* * *

Z okazji Jubileuszu 75-lecia Radia Kraków przewodniczący Społecznego Komitetu – prof. Tadeusz Chrzanowski skierował do prezesa Zarządu Radia Kraków S.A. – Janusza Andrzejewskiego życzenia i gratulacje. Przewodniczący SKOZK podziękował za znaczny udział Radia Kraków w propagowaniu na antenie działalności Komitetu i całego procesu odnowy zabytków Krakowa.

* * *

W dniach 14–16 lutego 2002 odbyła się w Centrum Wystawowo-Konferencyjnym na Wawelu Giełda Informacji Renowacyjnej (EGIR 2002). Jej organizatorem był redaktor naczelny „Renowacji i Zabytków”, członek SKOZK – p. Edward Hardt. Giełda obejmowała wystąpienia osób związanych zawodowo z renowacją architektury i dzieł sztuki ze wszystkich regionów kraju. Omówione zostały plany i zamierzenia odnośnie do prac renowacyjnych przy obiektach zabytkowych na rok 2002 z uwzględnieniem posiadanych funduszy, zapotrzebowań materiałowych i wykonawczych. Jednym z patronów Giełdy był Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa, którego członkowie licznie uczestniczyli w obradach, zaś w komitecie naukowym Giełdy zasiadł prof. Tadeusz Chrzanowski.

* * *

Na 19 lutego wyznaczono termin posiedzenia Komisji Informacji i Inicjatyw Społecznych SKOZK. Przed obradami Tadeusz Jakubowicz – prezes Żydow-

skiej Gminy Wyznaniowej oraz konserwator – dr Tadeusz Furdyna zapoznali członków Komisji z efektami prac konserwatorskich w odnowionej bożnicy Ku-pa przy ul. Miodowej 27. Następnie w Centrum Kultury Żydowskiej przy ul. Meiselsa 17 odbyły się obrady Komisji poświęcone przygotowaniu do odnowy bożnicy Wysokiej. Zagadnienie referowali wiceprzewodniczący Społecznego Komitetu – dr Bogusław Krasnowolski, prezes Tadeusz Jakubowicz oraz dyrektor Muzeum Historycznego m. Krakowa – Andrzej Szczygieł.

* * *

W dniu 21 lutego odbyło się posiedzenie Komisji Programowania i Oceny Realizacji SKOZK. Podczas obrad omówiono projekt sprawozdania z realizacji planu odnowy zabytków Krakowa w roku 2001, a także projekt planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa na rok 2002. Członkowie Komisji zajęli się także opiniowaniem wniosków o zmianę kwalifikacji dotacji ze zwrotnych na bezzwrotne dla obiektów: Centrum Kultury Żydowskiej, ul. Meiselsa 17 oraz kamienica Czynciela – Pl. Mariacki 9/Rynek Główny 4. Tym samym zagadnieniom poświęcone były posiedzenia pozostałych komisji problemowych SKOZK: Prawno-Organizacyjnej (22. 02) oraz Finansowej (25. 02)

* * *

26 lutego odbyło się posiedzenie Prezydium SKOZK. Zgodnie z porządkiem obrad dyrektor ZRZZK, Tadeusz Murzyn przedstawił sprawozdanie z realizacji planu odnowy zabytków Krakowa za 2001 rok, a następnie projekt planu rzeczowo-finansowego ze środków NFRZK na 2002 rok. Z kolei dr Bogusław Krasnowolski, wiceprzewodniczący SKOZK zreferował sprawozdanie z działalności SKOZK w 2001 r. Prezydium uznało przygotowane materiały dotyczące sprawozdań i planu za wyczerpujące i postanowiło przedłożyć je obradom plenarnym SKOZK w dniu 26 marca do zatwierdzenia. Ponadto Prezydium rozpatrzyło wnioski o zmianę kwalifikacji dotacji, postanawiając Uchwałą nr 1/2002 zmienić charakter dotacji ze zwrotnej na bezzwrotną dla obiektu przy ul. Meiselsa 17 – Centrum Kultury Żydowskiej – kwota 47.990, a także zmienić charakter dotacji w 50% od kwoty 58.690,24 (dotacja: 65.867 zł – spłacono pierwszą ratę 8.549,99 zł) dla kamienicy Czynciela (Plac Mariacki 9/Rynek Główny) – własność prywatna.

W następnym punkcie posiedzenia Prezydium SKOZK Uchwałą nr 2 powołało na przewodniczącego Komisji Programowania i Oceny Realizacji SKOZK dr. Bogusława Krasnowolskiego, zaś na wiceprzewodniczącego tej Komisji dr. Andrzeja Fischingera.

Prezydium SKOZK podjęło również Uchwałą Nr 3/2002 w sprawie uruchomienia środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa.

* * *

W dniu 26 lutego br. dyrekcja Muzeum Narodowego zorganizowała w sali Hołdu Pruskiego w Sukiennicach dziękczynne spotkanie przedstawicieli sponsorów w różny sposób wspierających działalność Muzeum. Społeczny Komitet reprezentował jego przewodniczący – prof. Tadeusz Chrzanowski.

BIURO SKOZK

Władze, instytucje i osoby odpowiedzialne za ochronę i odnowę zabytków Krakowa

Państwowa władza konserwatorska

Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków
Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – mgr inż. arch. Andrzej Gaczoł
Kraków, ul. Podchorążych 1
tel. 638-40-80, 638-46-00

Samorządowa władza konserwatorska

Wydział Architektury, Geodezji i Budownictwa Urzędu Miasta Krakowa
Oddział Ochrony Zabytków – kierownik mgr Genowefa Zań-Ograbek
Kraków, ul. Wielopole 17 a
tel. 422-28-53, 422-47-55

Dysponent Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa

Spółeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa

Przewodniczący SKOZK – prof. Tadeusz Chrzanowski
Zastępcy Przewodniczącego SKOZK:
dr Bogusław Krasnowolski
prof. Jan Ostrowski
min. Edward Stanisław Szymański
prof. Jerzy Zdrada
Sekretarz Generalny SKOZK – Jerzy Breitkopf
Sekretarz SKOZK – Tadeusz Prokopiuk
Przewodniczący Komisji Rewizyjnej SKOZK – prof. Jerzy Mikułowski Pomorski
Przewodniczący Komisji Programowania i Oceny Realizacji dr Bogusław Krasnowolski
Przewodniczący Komisji Finansowej – prof. Jerzy Zdrada
Przewodniczący Komisji Informacji i Inicjatyw Społecznych – doc. Andrzej Kurz
Przewodniczący Komisji Prawno-Organizacyjnej – dr Piotr Dobosz

Biuro SKOZK, Kraków ul. Bracka 13

tel. 422-69-99, 422-51-66, fax 422-06-77
e-mail: biuro@skozk.krakow.pl
http: // www.skozkrakow.pl

Dyrektor Biura SKOZK – mgr Tadeusz Prokopiuk
Sekretarz Komisji Programowania i Oceny Realizacji, sekretarz Komisji Finansowej – mgr Kry-
styna Łaciak
Sekretarz Komisji Informacji i Inicjatyw Społecznych, sekretarz Komisji Prawno-Organizacyjnej
– mgr Jolanta Dżugan-Bart
Sekretarz redakcji Biuletynu SKOZK, sekretarz Komisji Rewizyjnej – mgr Anna Klasa-Kwiat-
kowska
Główna księgowa – Ewa Ryszkowska
Inspektor – prowadząca sekretariat – Teresa Gawłowska

Zarząd Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa

Jednostka Wojewody Krakowskiego prowadząca obsługę Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa (inwestor zastępczy dla prac remontowo-konserwatorskich prowadzonych zarówno ze środków Narodowego Funduszu, jak i zadań zleconych)

Kraków, ul. Bracka 13

Dyrektor ZRZZK — mgr inż. Tadeusz Murzyn, tel.422-30-75

Zast. Dyrektora ZRZZK — mgr inż. Zdzisław Trawiński, tel.422-49-63

Zast. Dyrektora ZRZZK — mgr Barbara Syrzistie, tel. 422-65-85

**I ty możesz wesprzeć
odnowę zabytków Krakowa
wplacając na konto
Narodowego Funduszu
Rewaloryzacji Zabytków Krakowa**

**Kredyt Bank S.A.
II Oddział Kraków
15001487-420462-121480011332**

*Osoby świadczące na rzecz NFRZK
mogą dokonane darowizny
odliczyć od swojego dochodu*

Osoby prawne świadczące na rzecz Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa mogą dokonane darowizny odliczyć od swojego dochodu przed jego opodatkowaniem, bowiem stosownie do postanowień art. 18 ust. 1 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 1993 r. nr 106 poz. 482 z późn. zm.) odliczeniu podlegają darowizny dokonane m.in. na cele kulturalne do wysokości 15% dochodu.

Także osoby fizyczne świadczące na rzecz Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa mogą darowizny dokonane na ten cel, odliczyć od swojego dochodu przed jego opodatkowaniem do wysokości łącznie 15% dochodu zgodnie z przepisami art. 26 ust. 1 pkt 9 lit. a) ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 1993 r. nr 90 poz. 416 z późn. zm. — ostatnia zmiana 1997 r., Dz. U. nr 141 poz. 943).

1. Wawel – Działdziniec Batorego po renowacji

2. Członkowie komisji konserwatorskiej SKOZK podczas odbioru prac na działdźcinu Batorego

3. Prof. Tadeusz Chrzanowski – przewodniczący SKOZK prowadzi obrady plenarne Komitetu w Centrum Konferencyjnym na Wawelu – 4 grudnia 2001 r.

4. Uczestnicy obrad plenarnych SKOZK – 4 grudnia 2001 r.

5. Brama herbowa oraz fragment muru cegielkowego na Wawelu po renowacji

6. Fragment odnowionego grobowca Kazimierza Jagiellończyka w Katedrze na Wawelu

7. Prace remontowo-konserwatorskie w piwnicach Collegium Maius UJ

8. Kamienica Szolayskich (Muzeum Narodowe) po renowacji

9. Kopiec Kościuszki przed zakończeniu remontu

10. Odnowiona elewacja Centrum Kultury Żydowskiej – ul. Meiselsa 17

11, 12. Członkowie Komisji Informacji i Inicjatyw Społecznych SKOZK oglądają efekty prac konserwatorskich w bożnicy Kupa

13. Jubileusz 70-lecia doc. Andrzeja Kurza. Życzenia w imieniu Prezydenta RP przekazuje podsekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta min. Edward Szymański

14. Siedziba I LO im. B. Nowodworskiego – odnowiona elewacja

15. Klinika Nefrologii Collegium Medicum UJ po renowacji

16. Odnowiona elewacja Kliniki Psychiatrii Collegium Medicum UJ